

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Voortgang ondersteuningspakket duurzame energieprojecten
Portefeuillehouder	-	A. Schuurman (wethouder)
Domein	-	Ruimte
Contactpersoon	-	Thijs Mosterman
Contactgegevens	-	t.mosterman@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

17 december 2024
20 januari 2025

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van de voortgang van het ondersteuningspakket duurzame energieprojecten.

Toelichting:

Voor het onderzoek zijn diverse bestaande en nieuwe vormen van projectondersteuning geïnterpreteerd: het verstrekken van vermogen, leningen, garanties of subsidies, het aanbieden adviseurs en gunstige legesvoorwaarden, het afnemen energieproducten en het faciliteren van fundamentele onderdelen van een energieproject.

De verwachting is dat gemeentelijke ondersteuning vooral in de start- en ontwikkelfase van een project gewenst is maar de mogelijkheden zijn ook geschikt voor in de realisatiefase. De acht ondersteuningsvormen zijn getoetst aan de landelijke wet- en regelgeving en aan de lokale beleids- en uitvoeringsregels cq verordeningen. De conclusie is dat er diverse aandachts- en knelpunten zijn maar die zijn allemaal werkbaar dan wel oplosbaar. De genoemde oplossingen in de rapportage (zie ook argument 1.2) worden uitgewerkt in een set met richtlijnen voor het ondersteuningspakket. Deze richtlijnen worden ter besluitvorming aangeboden aan het gemeentebestuur.

Om een indruk te krijgen van de financiële omvang van alle duurzame energieprojecten tot 2050 in de gemeente Dalfsen, is een ruwe berekening gemaakt op basis van de Dalfser Energiemix. De totale realisatiekosten worden geschat op 65 miljoen euro. De bijbehorende ontwikkelkosten worden geschat op circa 5 miljoen euro. Dit laatste bedrag geeft een indruk van de maximale omvang van gemeentelijke ondersteuning. De verwachting is dat in de komende 25 jaar niet alle initiatiefnemers een beroep zullen doen op gemeentelijke ondersteuning en dat een mix van de verschillende ondersteuning wordt aangevraagd. Mogelijke alternatieven zijn Energiefonds Overijssel, crowdfunding, deelname van lokale ondernemers, deelname van landelijke coöperatieve partijen (EnergieSamen) of deelname van projectontwikkelaars.

In de rapportage is tevens het effect beschreven van de verschillende ondersteuningsvormen op het weerstandsvermogen van de gemeente Dalfsen. Dit effect is niet eenduidig en verschilt per project en per ondersteuningsvorm. Bij iedere aanvraag wordt standaard de daadwerkelijke impact ingeschat en meegenomen in de besluitvorming.

Tot slot bevat de rapportage een opzet voor het aanvraagproces voor gemeentelijke ondersteuning. Vanwege de complexiteit en veelheid van regelgeving, is gemeentelijke begeleiding voor initiatiefnemers nodig om de besluitvorming snel en gestructureerd te laten verlopen.

Financiën:

Vanuit het reguliere duurzaamheidsbudget wordt het pakket uitgewerkt.

Communicatie:

Door middel van het raadplegen van de Dorpen van Morgen en de externe procesleider van Dalfserveld West zijn de inwoners indirect betrokken bij het rapport. Extra raadpleging of participatie wordt in deze fase niet nodig geacht.

Vervolg:

Het eerste energieproject dat waarschijnlijk een beroep zal doen op het ondersteuningspakket is het energieplan van Dalfserveld West. Tussen 1 april en 30 juni 2025 kan het energieplan worden aangemeld bij de provincie. Goedkeuring wordt dan dit najaar verwacht waarna de initiatiefnemers de ontwikkelfase ingaan. In deze fase zal een beroep gedaan worden op bijvoorbeeld op een gemeentelijke lening of garantstelling. De eerder genoemde set met richtlijnen en de bijbehorende besluitvorming dienen voor die tijd gereed te zijn en dat lijkt haalbaar als begin 2025 wordt gestart met de vervolgacties.

Bijlagen:

Bijlage 1: rapportage ondersteuningspakket lokale duurzame energieprojecten

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
Rikus Jager

de gemeentesecretaris
Henry van der Woude

Rapport
**Ondersteuningspakket
Energieprojecten Gemeente Dalfsen**

December 2024

THE TOUCH OF EXPERTISE

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	2
1. Inleiding	4
2. Doelgroep van het ondersteuningspakket	5
3. Inventarisatie	6
• <i>Inventarisatie stakeholders</i>	6
• <i>Het ondersteuningspakket in de markt</i>	7
4. Verschillende fases van een energieproject	9
5. Ondersteuningsmogelijkheden	11
• <i>Eigen vermogen</i>	11
• <i>Lening</i>	13
• <i>Garantstelling</i>	15
• <i>Subsidie</i>	18
• <i>Specialisten ter beschikking stellen</i>	19
• <i>Aanpassing van de legesverordening</i>	20
• <i>Stroomafnamecontract (PPA: Power Purchase Agreement)</i>	22
• <i>Het rechtstreeks faciliteren van de fundamentele onderdelen</i>	23
6. Omvang van het ondersteuningspakket	26
• <i>Duurzame elektriciteit opwek</i>	27
• <i>Houtige biomassa en biogas</i>	28
• <i>Duurzame warmte</i>	28
7. Effect op weerstandsvermogen	29
8. Beoogde aanvraagproces	30
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Analyse beleidsdocumentatie gemeente Dalfsen	32
Bijlage 2: Aanvraagprocedure ondersteuning	36
Bijlage 3: Juridische analyse	38
Bijlage 4: Motie ondersteuningspakket energieprojecten	47

Managementsamenvatting

Enber heeft voor de gemeente Dalfsen een ondersteuningspakket uitgewerkt voor de ontwikkeling en realisatie van energieprojecten in de gemeente Dalfsen. De aanleiding voor dit onderzoek is een motie van de Raad (zie bijlage 4). Het onderzoek heeft geresulteerd in een potentieel ondersteuningspakket bestaande uit acht verschillende ondersteuningsmaatregelen. Deze maatregelen kunnen afzonderlijk of in combinatie worden toegepast op basis van maatwerk per duurzaam energieproject. De doelgroep voor de ondersteuningsmaatregelen zijn lokaal gestructureerde energie initiatieven die bijdragen aan het algemeen belang [1] die open staan voor de participatie van inwoners.

Iedere ondersteuningsmaatregel heeft een eigen risicoprofiel, een bijbehorende rendementsverwachting en specifieke aandachtspunten en knelpunten waarmee de gemeente rekening dient te houden bij het verlenen van dat type ondersteuning. Uit de externe inventarisatie met de Dorpen van Morgen blijkt dat het verstrekken van een lening, een garantstelling of subsidie de sterkste voorkeur heeft. Voor de gemeente heeft een gemeentegarantie de voorkeur boven een gemeentelijke lening.

De acht ondersteuningsmaatregelen zijn samen met de belangrijkste aandachtspunten en knelpunten samengevat in het onderstaande overzicht:

	Ondersteuningsmaatregel	Belangrijkste aandachts- en knelpunten
1	Het verstrekken van eigen vermogen (gemeente als aandeelhouder)	Wet Fido (publieke taak)
2	Het verstrekken van een lening	Beleids- en uitvoeringsregels Dalfsen, Wet Fido (publieke taak) & subsidieregeling
3	Het verstrekken van een garantstelling	Beleids- en uitvoeringsregels Dalfsen, Wet Fido (publieke taak) & subsidieregeling
4	Het verstrekken van subsidie	Subsidieregeling
5	Specialisten ter beschikking stellen	Staatssteun, aanbesteding, wet markt & overheid
6	Aanpassing in de legesverordening	Legesverordening
7	Het aangaan van commitment voor een stroomafnamecontract (PPA)	Aanbesteding
8	Het rechtstreeks faciliteren van fundamentele onderdelen van een energieproject	Aanbesteding & Didam arrest

Om de beleidsdoelstellingen beschreven in 6-1-Onderzoek-energiemix-Energiemix-Dalfsen [2] te kunnen behalen is er voor de ontwikkeling van energieprojecten in de gemeente Dalfsen een totaal (ontwikkel)budget van ca €5 miljoen berekend. Dit budget kan gefaseerd beschikbaar worden gesteld.

Het voorgestelde aanvraagproces ziet er als volgt uit: duurzame energie-initiatieven, die binnen de vast te stellen doelgroep van dit ondersteuningspakket vallen, kunnen een ondersteuningsverzoek indienen bij een (nader te bepalen interne of externe) projectleider. Het mandaat voor de goedkeuring van de ondersteuningsaanvraag ligt, op basis van de vast te stellen richtlijnen van het ondersteuningspakket door de Raad, bij het college van B&W. Het college van B&W kan deze beoordeling uitvoeren op basis van een volledig aanvraagdossier van de initiatiefnemer, aangevuld met een memo van de projectleider waarin de haalbaarheid van het project is geëvalueerd en de oplossingen voor de geïdentificeerde (juridische) aandachts- en knelpunten worden toegelicht.

[1] *Zaken, belangen of activiteiten die ten goede komen aan de samenleving als geheel, i.p.v. aan individuele personen of specifieke groepen.* 2

[2] *6-1-Onderzoek-energiemix-Energiemix-Dalfsen.pdf*

Daarnaast wordt er een memo opgesteld door het team financiën van de gemeente waarin het effect op het weerstandsvermogen van de gemeente wordt beschreven. Het college van B&W informeert de Raad over het besluit omtrent de ondersteuningsaanvraag.

De gemeente Dalfsen kan eigen vermogen investeren, leningen verstrekken of garantstellingen afgeven in het kader van de publieke taak. Het ondersteuningspakket is onderdeel van deze publieke taak. Zie voor een verdere onderbouwing hiervan bijlage 1.

Er is sprake van verschillende knelpunten en een direct actiepunt voor de gemeente om het verstrekken van leningen, garanties en subsidies onder het ondersteuningspakket mogelijk te maken, namelijk:

- Het vaststellen van een **subsidieregeling**.

Om leningen en garanties onder het ondersteuningspakket te kunnen verstrekken dient onder de richtlijnen van het ondersteuningspakket vastgesteld te worden:

- Dat het onder het ondersteuningspakket mogelijk is om een lening of garantie te verstrekken **zonder onderpand**. Voor iedere potentiële lening of garantstelling kan worden onderzocht in welke mate en op welke wijze het risico van het ontbreken van onderpand kan worden gecompenseerd.
- Dat het geoorloofd is om een **winstoogmerk** te hebben. Dit houdt in dat de entiteit (zoals een project-SPV) die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling of exploitatie van een project, winst mag maken.
- Dat het verstrekken van **aflossingsvrije leningen** (met een eindaflossing) mogelijk is. Dit type lening is essentieel voor de effectieve ondersteuning van de ontwikkeling van energieprojecten.

Op basis van dit rapport heeft de gemeente Dalfsen een potentieel ondersteuningspakket voor het versnellen van de energietransitie met zoveel mogelijk lokaal eigendom.

1. Inleiding

Om de energietransitie te versnellen heeft de gemeente Dalfsen de afgelopen periode gewerkt aan de verkenning van een gezamenlijk energiebedrijf. Samen met de lokale energiecoöperaties zou dit bedrijf zelfstandig energieprojecten verkennen, ontwikkelen, realiseren en exploiteren. Onlangs is besloten dat deelname in dit bedrijf voor de gemeente niet haalbaar is. Als alternatief is in de raadvergadering van 10 juni 2024 een motie (bijlage 4) ingediend om een ondersteuningspakket voor energieprojecten vorm te geven.

Met dit ondersteuningspakket wil de gemeente Dalfsen lokale energie-initiatieven (zie sectie 'Doelgroep') helpen om invulling te geven aan de energietransitie, met een zo hoog mogelijk aandeel lokaal eigendom en zonder onredelijke regie- en aanjaaglasten bij vrijwilligers. Het pakket geeft de gemeente ondersteuningsmogelijkheden voor de ontwikkeling en exploitatie van energieprojecten in Dalfsen met een directe bijdrage aan de resterende beleidsopgave tot 2030. Voor deze beleidsopgave geldt inmiddels een streven richting 2050.

Er heeft een uitgebreide inventarisatie (zie 'Inventarisatie') plaatsgevonden om de ondersteuningsmaatregelen te identificeren. Elke ondersteuningsmaatregel heeft een eigen risicoprofiel, rendementsverwachting en specifieke knelpunten die de gemeente moet oplossen om de ondersteuning toe te kunnen passen. Deze knelpunten zijn vastgesteld door middel van een analyse van beleidsdocumenten [3] van de gemeente (zie bijlage 1) en een juridische analyse van de geïdentificeerde ondersteuningsmaatregelen, uitgevoerd in samenwerking met Nysingh (zie bijlage 3). De knelpunten en passende oplossingen worden in dit rapport toegelicht. Daarnaast komt uit dit rapport voort of uit de externe inventarisatie blijkt dat de betreffende ondersteuningsmaatregel van toegevoegde waarde is voor (de voorkeur heeft van) de Dorpen van Morgen [4] (hierna: DvM) en LEIS B.V. [5]. LEIS B.V. is de partij die van de gemeente de opdracht heeft gekregen om samen met de inwoners van Dalfserveld-West een duurzaam energie-initiatief op te zetten en de haalbaarheid van duurzame energieprojecten in Dalfserveld-West te onderzoeken. Er is niet direct gesproken met de inwoners van Dalfserveld-West omdat na de inventarisatie met LEIS B.V. is gebleken dat het initiatief niet ver genoeg is om te kunnen beoordelen welke ondersteuning voor hen het meest van toegevoegde waarde is. Tot slot wordt op verzoek van het college van B&W in dit rapport de potentiële omvang van het pakket onderbouwd en het beoogde aanvraagproces van de ondersteuning beschreven. Op basis van dit rapport heeft de gemeente Dalfsen een startpunt voor een vast te stellen ondersteuningspakket.

[3] Documentatie: de uitvoeringsregels treasury 2020, de beleidsregels publieke taak garanties en leningen 2018, de uitgangspunten publieke taak garanties en leningen 2018 en de financiële verordening 2024.

[4] Dorpen van Morgen: Gerard Brakkee, Henk Luning en Lambert Schuldink.

[5] LEIS B.V.: Herman Pieter Klaster en Dirk Gerrits.

2. Doelgroep van het ondersteuningspakket

De ondersteuning van de gemeente Dalfsen is gericht op de ontwikkeling en exploitatie van lokale, duurzame energieprojecten binnen de gemeentegrenzen die bijdragen aan het algemeen belang [6]. Initiatiefnemers van deze projecten die in aanmerking willen komen voor ondersteuning zijn **lokaal gestructureerd** en staan **open voor participatie** van inwoners. Om het ondersteuningspakket, waar juridisch mogelijk, exclusief voor de doelgroep toepasbaar te maken, is het van belang dat bij het opstellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket de doelgroep duidelijk wordt gedefinieerd en vastgesteld.

Indien er onder een ondersteuningsmaatregel sprake is van een **aanbestedingsplicht** (zie bijvoorbeeld ondersteuningsmaatregel 7: een stroomafnamecontract) is het niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot de doelgroep. Dit geldt ook voor een ondersteuningsmaatregel waarbij het **Didam arrest** van kracht is (zie bijvoorbeeld ondersteuningsmaatregel 8: het faciliteren van een fundamenteel onderdeel van een energieproject).

Bij ondersteuningsmaatregel 4 (**subsidie**) is het opleggen van de voorwaarde dat uitsluitend 'de doelgroep' een subsidie mag aanvragen, in strijd met het gelijkheidsbeginsel. De gemeente kan echter wel als voorwaarde stellen dat de gesubsidieerde activiteiten ten goede moeten komen aan de gemeente Dalfsen.

Tot slot is het belangrijk om bij een aanpassing van **de leges** (ondersteuningsmaatregel 6), net als bij subsidie, rekening te houden met het gelijkheidsbeginsel. Juridisch gezien is het moeilijk om onderscheid te maken tussen de doelgroep en bijvoorbeeld commerciële ontwikkelaars. Er kan echter wel gekeken worden naar een specifieke aanpassing in de legesverordening voor energieprojecten in zijn algemeenheid, los van de doelgroep.

[6] Zaken, belangen of activiteiten die ten goede komen aan de samenleving als geheel, i.p.v. aan individuele personen of specifieke groepen.

3. Inventarisatie

Om passende ondersteuningsmaatregelen te identificeren, is de marktkennis en financiële expertise van Enber gecombineerd met inventarisatiegesprekken met de DvM, LEIS B.V. en ambtenaren van de gemeente Dalfsen. Hieronder wordt deze inventarisatie in een beknopt verslag van deze gesprekken gepresenteerd. Naast een overzicht van de gesprekken met de betrokken stakeholders is ook een inventarisatie opgenomen van het bestaande (financierings)instrumentarium van huidige (markt) financiers en investeerders.

3.1 INVENTARISATIE STAKEHOLDERS

Dorpen van Morgen

Op 8 oktober 2024 heeft er een inventarisatiegesprek plaatsgevonden met DvM. Hieruit bleek dat er allereerst behoefte is aan een eenduidig en duidelijk gemeentelijk beleid voor ondersteuning. Daarnaast zou DvM gebaat zijn bij ondersteuning van de gemeente bij het verkrijgen van expertise voor de onderhandelingen over een anterieure overeenkomst, of voor bijvoorbeeld advies over de financiële haalbaarheid van een project.

Wat betreft de directe kapitaalbehoefte voor het daadwerkelijk ontwikkelen van een energieproject, zou het voor DvM zeer waardevol zijn als de gemeente een lening of garantie kan verstrekken voor de ontwikkelfase. Dit zou per individueel project kunnen worden gedaan of direct aan een consortium van coöperaties of initiatiefnemers om op grote schaal energieprojecten te ontwikkelen in de gemeente Dalfsen, of zelfs op provinciaal niveau.

Het tweede gesprek heeft plaatsgevonden op 8 november 2024. Er is afstemming geweest over de acht geïdentificeerde ondersteuningsmaatregelen. Hoewel alle acht ondersteuningsmaatregelen DvM direct vooruit kunnen helpen, kan een combinatie van meerdere maatregelen in sommige gevallen optimaal zijn. Per ondersteuningsmaatregel wordt in de rapportage ingegaan op de terugkoppeling van DvM. De belangrijkste conclusie uit dit gesprek is dat ondersteuningsmaatregelen 1 t/m 4 voor DvM zeer belangrijke ondersteuningsmaatregelen zijn omdat deze direct het ontwikkelbudget veilig stellen. Ondersteuningsmaatregelen 5 t/m 8 zijn voor DvM een aanvulling op een maatregel uit de lijst van 1 t/m 4.

	Ondersteuningsmaatregel	Dorpen van Morgen
1	Het verstrekken van eigen vermogen (gemeente als aandeelhouder)	Neutraal
2	Het verstrekken van een lening	Positief
3	Het verstrekken van een garantstelling	Positief
4	Het verstrekken van subsidie	Positief
5	Specialisten ter beschikking stellen	Als aanvulling op 1 t/m 4
6	Aanpassing in de legesverordening	Als aanvulling op 1 t/m 4
7	Het aangaan van commitment voor een stroomafnamecontract (PPA)	Als aanvulling op 1 t/m 4
8	Het rechtstreeks faciliteren van fundamentele onderdelen van energieprojecten	Als aanvulling op 1 t/m 4

LEIS B.V

Op 16 oktober 2024 heeft er een inventarisatiegesprek plaatsgevonden met LEIS B.V., de partij die de opdracht heeft gekregen om samen met de inwoners van Dalserveld-West een energie-initiatief op te zetten en de haalbaarheid van windenergie in Dalserveld-West te onderzoeken. Tot nu toe is er echter nog geen concreet georganiseerd initiatief tot stand gekomen. Tijdens het gesprek bleek het daardoor niet mogelijk om de daadwerkelijke behoeften aan ondersteuning van de inwoners (de potentiële lokale ontwikkelaars) vast te stellen. Een belangrijke conclusie uit dit gesprek is dat het niet is gelukt om de regie voor de ontwikkeling van windenergie in Dalserveld-West volledig over te dragen aan de inwoners. Daarom wordt er gemeentelijke sturing gevraagd om een (lokaal) initiatief op te zetten en windenergie in het gebied te realiseren.

College burgemeester en wethouders

Naast deze externe inventarisatie gesprekken hebben er twee sessies plaatsgevonden met het college van B&W op 15 oktober 2024 en 12 november 2024. Tijdens de eerste sessie is het doel en beoogde omvang van het ondersteuningspakket vastgesteld, tijdens de tweede sessie hebben we een update gegeven over het onderzoek en hebben we de omschrijving van de doelgroep besproken.

Nysingh

Voor de juridische aspecten van de ondersteuningsmaatregelen is samen gewerkt met Nysingh Advocaten en Notarissen. Er is een juridische analyse opgesteld, deze is opgenomen in bijlage 3. De analyse biedt houvast bij de toepassing van de verschillende ondersteuningsmaatregelen. Wij raden aan om ieder individueel aanvraagdossier op deze juridische criteria te toetsen en de getrokken conclusie(s) door een gespecialiseerde jurist (intern of extern) te laten beoordelen alvorens de ondersteuning wordt verleend.

Gemeente Dalfsen (ambtelijk)

Om beleidsmatige knelpunten vast te kunnen stellen is getoetst aan interne beleidsregels en uitvoeringsrichtlijnen van de gemeente Dalfsen. Het is mogelijk dat er tijdens de toepassing van het ondersteuningspakket in de praktijk nieuwe knelpunten aan het licht komen. Voor het effect van het ondersteuningspakket op het weerstandsvermogen van de gemeente is afgestemd met de gemeente.

3.2 HET ONDERSTEUNINGSPAKKET IN DE MARKT

Het ondersteuningspakket richt zich voornamelijk op de business development fase (verkenningsfase) en de ontwikkelfase, hoewel de exploitatiefase niet is uitgesloten. De verschillende fases van een energieprojecten worden in deze rapportage verder toegelicht. De business development en ontwikkelfase zijn voor energiecoöperaties vaak de moeilijkste fases van een energieproject om in de markt financiering op te halen, en als dit lukt kan dit nadelige gevolgen hebben voor het lokaal eigendom. Het ondersteuningspakket levert daardoor directe meerwaarde voor energiecoöperaties, doordat het actief bijdraagt aan de versnelde ontwikkeling en exploitatie van energieprojecten, met als doel het realiseren van een zo groot mogelijk lokaal eigendom.

Voor energieprojecten in de gemeente Dalfsen zijn in de markt enkele financiële instrumenten beschikbaar, deze worden hieronder toegelicht.

Energiefonds Overijssel

Het Energiefonds Overijssel (hierna: EFO) biedt momenteel ontwikkelfinanciering aan met de LEI-F faciliteit. Deze faciliteit is beschikbaar na een succesvolle business development fase en vanaf de ontwikkelfase van het project tot financial close. De ontwikkelbegroting van een windproject wordt tot 25% gedekt in de vorm van eigen vermogen, waarmee het EFO direct als mede-aandeelhouder in het project optreedt. Daarnaast kan een energiecoöperatie maximaal 25% van de ontwikkelbegroting bij EFO lenen om vervolgens als eigen vermogen in te brengen in dezelfde ontwikkel entiteit (de SPV special purpose vehicle [7]), mits er voorafgaand een poging is gedaan om een deel van dit benodigde kapitaal op te halen onder de leden van de coöperatie. Deze lening dient daarmee als aanvulling op

[7] Een Special Purpose Vehicle (SPV) is een lege juridische entiteit zonder initiële bedrijfsactiviteiten, opgericht voor een specifiek doel (bijv. de ontwikkeling van een energieproject), zoals projectfinanciering, waarbij het uitsluitend wordt gevuld met activa en verplichtingen die aan dat doel zijn verbonden. 7

de reeds verzamelde middelen. Het resultaat kan zijn, 25% eigendom voor EFO en 25% eigendom voor de energiecoöperatie. Bij de ontwikkeling van windprojecten wordt daarnaast vereist dat de resterende 50% van de ontwikkelbegroting risicodragend (in de vorm van aandelenkapitaal) wordt ingebracht door een professionele windprojectontwikkelaar. Dit kan resulteren in een windontwikkeling met de volgende potentiële eigendomsverhouding: 25% energiecoöperatie, 25% EFO en 50% professionele windontwikkelaar. Deze voorwaarden kunnen aan wijzigingen onderhevig zijn.

Professionele ontwikkelaars / markt investeerders en financiers

In sommige gevallen kan een markt investeerder/financier of (mede)aandeelhouder van een energieproject bijdragen aan het deel van de ontwikkelkosten toekomend aan een energiecoöperatie. Dit kan energiecoöperaties de mogelijkheid bieden om betrokken te raken/te zijn bij de ontwikkelingen van energieprojecten in de gemeente Dalfsen. Echter, het zorgt niet altijd voor een financieel gunstige invulling van het lokaal eigendom. Dit is sterk afhankelijk van de afspraken die in de beginfase van de samenwerking worden gemaakt. De verrekening van de uiteindelijke ontwikkelkosten gebeurt meestal op marktconforme voorwaarden en is het resultaat van onderhandelingen tussen de betrokken partijen. Omdat energiecoöperaties soms minder inzicht hebben in de risico's en de potentiële rendementen van een energieproject, kan dit erin resulteren dat zij tegen een (te) hoge prijs in het project stappen. Met het oog op de visie van de gemeente Dalfsen om zoveel mogelijk lokaal eigendom te realiseren is de gemeente erbij gebaat om deze structuur (zover mogelijk) te voorkomen.

THE TOUCH OF CO-CREATION

4. Verschillende fases van een energieproject

Alvorens de ondersteuningsmogelijkheden uiteen worden gezet worden eerst de verschillende fases van een energieproject beschreven. Het is voor het selecteren van een ondersteuningsmaatregel belangrijk om onderscheid te kunnen maken tussen de verschillende fases van een energieproject. Voor een uitgebreidere toelichting op de verschillende fases van een energieproject wordt verwezen naar de reeds opgestelde rapportage in opdracht van de gemeente Dalfsen 'Bedrijfsopzet Lokaal Energiebedrijf Dalfsen'.

Een energieproject kent een aantal fases:

- Business Development (verkenningfase)
- Projectontwikkeling
- Financiering
- Constructie
- Operationele Fase

Schematisch kunnen deze fases als volgt worden weergegeven:

Business Development	Project-ontwikkeling	Financiering	Constructie	Operationele fase
Doorlooptijd Project afhankelijk. Enkele weken tot 1-2 jaar	Doorlooptijd <ul style="list-style-type: none"> • Zon ca. 2-3 jaar • Wind ca. 7 jaar 	Doorlooptijd Gemiddeld 3-6 maanden	Doorlooptijd <ul style="list-style-type: none"> • Zon 3-6 maanden • Wind 6-12 maanden 	Doorlooptijd <ul style="list-style-type: none"> • Zon 25-30 jaar • Wind 20 -25 jaar
Onzekerheid Hoog	Onzekerheid Hoog	Onzekerheid Gemiddeld	Onzekerheid Laag	Onzekerheid Laag
Milestones <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel-overeenkomst 	Milestones <ul style="list-style-type: none"> • Voorlopig ontwerp • Vergunning • Participatieplan • Netinpassing • SDE++ subsidie • Conveniërende onderzoeks-rapporten 	Milestones <ul style="list-style-type: none"> • Getekende financierings-documentatie • Due Diligence Rapporten • Getekende project- en grondcontracten • Geaccepteerde verzekerings-offertes en/of polissen 	Milestones <ul style="list-style-type: none"> • Oplevering van het park 	Milestones <ul style="list-style-type: none"> • Functioneel opererend energiepark • Stabiele beheerfase

Business Development

Het belangrijkste doel in deze fase is het contracteren van een geschikte locatie. Relevante criteria zijn afstand tot de woonomgeving, beschikbaarheid van netcapaciteit, slagingskans van een omgevingsvergunning en een inschatting van benodigde investeringen en verwachte productie. Kosten bestaan voornamelijk uit eigen manuren en advieskosten.

Projectontwikkeling

De projectontwikkelingsfase is de meest complexe en tijdsintensieve fase en is geslaagd als er sprake is van een verleende vergunning, een vastgelegde netaansluiting, een transportovereenkomst en een verkregen SDE++ subsidie. De kosten bestaan in deze fase niet meer alleen uit eigen manuren en advieskosten. Aanbetalingen voor het verkrijgen van een netaansluiting en de leges wegen zwaar, terwijl het nog steeds onzeker is of het project gerealiseerd wordt.

Project Financiering

Er wordt voor de daadwerkelijke realisatie van het project een project financiering opgehaald. Er wordt een financieringsmemorandum opgesteld dat begeleid wordt door een business case. De omvang van de financiering wordt bepaald op basis van de geprognostiseerde cash flow van het project. Er is ook sprake van eigen vermogen dat door de aandeelhouder ingebracht dient te worden. In sommige gevallen kan er ook gebruik worden gemaakt van achtergestelde leningen.

Operationele fase

Nadat het project is gebouwd, start de operationele fase, waarin het onderhoud veelal wordt verzorgd door dezelfde partij die ook het park gebouwd heeft.

THE TOUCH OF

EXPERTISE

5. Ondersteuningsmogelijkheden

Hieronder worden de acht ondersteuningsmogelijkheden uitgewerkt. Voor elke maatregel wordt eerst het betreffende instrument toegelicht, gevolgd door het standpunt van de DvM hierover. Vervolgens worden de financiële gevolgen, de juridische context en de mogelijke knelpunten besproken.

5.1 EIGEN VERMOGEN

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none">• Staatssteun• Didam arrest• Wet Fido	ONOPLOSBARE KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Neutraal

Toelichting maatregel

De gemeente Dalfsen kan de totstandkoming van energieprojecten in de gemeente stimuleren door eigen vermogen te investeren in lokale energieprojecten. De gemeente wordt daarmee aandeelhouder tijdens de ontwikkeling van het project en heeft de mogelijkheid om ook tijdens de exploitatie van het project als aandeelhouder betrokken te zijn. Een aandeelhouder kan er ook voor kiezen om het project na de ontwikkeling te verkopen aan een investeerder of een energie coöperatie. De benodigde kosten voor de ontwikkeling van het project worden ingebracht door de aandeelhouders, naar rato van eigendom. Als de gemeente aandeelhouder wordt van een energieproject heb je middels stemrecht invloed op de ontwikkeling van het energieproject. De gemeente zal met deze ondersteuningsmaatregel de meest actieve rol innemen en een (mede)ontwikkelaar zijn van energieprojecten.

Tijdens de verkenning van het gemeentelijk energiebedrijf is gebleken dat het investeren van eigen vermogen niet de voorkeur geniet van de gemeente. Omdat het investeren van eigen vermogen wel tot de mogelijkheden behoort wordt deze optie opgenomen in de rapportage.

Dorpen van Morgen

De rol van de gemeente als medeaandeelhouder in een energieproject wordt door de DvM gezien als een mogelijke optie. Toch heeft de DvM een duidelijke voorkeur voor alternatieve financiële ondersteuning, zoals het verstrekken van een lening of het bieden van een garantstelling. Dit komt onder andere doordat deze ondersteuningsvormen 100% coöperatief eigendom mogelijk maken, waardoor de besluitvorming ook volledig lokaal kan plaatsvinden.

Indien de gemeente er toch voor kiest om een positie van aandeelhouder in te nemen, vindt de DvM het essentieel dat de gemeente volledig op de hoogte is van alle bijbehorende rechten en verplichtingen. Een heldere overeenkomst is daarbij cruciaal om eventuele misverstanden of conflicten in de toekomst te voorkomen.

Financieel

Aandeelhouder worden in een energieproject biedt kansen op aandeelhoudersrendement. Aandeelhouders kunnen bijvoorbeeld profiteren van ontwikkelwinsten bij de verkoop van het aandeel en/of inkomsten uit de verkoop van energie. Wel brengt het aandeelhouderschap ook risico's met zich mee, zoals het niet bereiken van financial close, kostenoverschrijdingen, bouwvertragingen, schade aan de productie-installatie en bijvoorbeeld fluctuaties in de energie- en rentemarkten. Dit kan ook leiden tot verlies van (een deel) de investering. Ieder energieproject kent zijn eigen risico's en kan ten tijden van de potentiële investering worden ingeschat.

Juridisch

In bijlage 3 wordt het verstrekken van eigen vermogen juridisch getoetst op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet financiering decentrale overheden (hierna: Wet Fido). Uit deze analyse komt niet direct (juridisch) knelpunten naar voren voor de gemeente om eigen vermogen te kunnen investeren in lokale energieprojecten. Er is wel sprake van meerdere aandachtspunten.

Knelpunten & aandachtspunten

Hieronder volgt een opsomming van de (juridische) aandachtspunten bij het investeren van eigen vermogen.

Op het gebied van het **aanbestedingsrecht** zijn er niet direct knelpunten zolang de gemeente geen overheidsopdracht (hierna: overeenkomst met in rechte afdwingbare verplichtingen tegen een vergoeding) aan een partij verstrekt.

Op het gebied van **staatssteun** zijn er geen knelpunten zolang de gemeente de investering doet op marktconforme voorwaarden. De gemeente zal bij iedere investering de marktconformiteit moeten onderbouwen. Er is ook geen sprake van staatssteun als het voordeel minder dan €300.000 per onderneming gedurende drie belastingjaren bedraagt.

Indien de gemeente het initiatief neemt om een project te gaan ontwikkelen en daarbij een medeaandeelhouder(s) wilt betrekken dient de gemeente met het oog op het **Didam arrest** waarschijnlijk de aandeelhouders te selecteren door middel van een transparant mededingingsproces, tenzij, er wordt aangetoond dat er slechts één serieuze gegadigde is (bijvoorbeeld op basis van de locatie). Wanneer de gemeente geen initiatief neemt, maar wordt gevraagd om eigen vermogen te investeren in een energieproject, is het op dit moment moeilijk om een algemene uitspraak te doen over de toepassing van het Didam-arrest. In dat geval wordt geadviseerd om (actueel) juridische advies in te winnen.

Tot slot mag de gemeente op basis van de wet Fido alleen leningen, garanties of eigen vermogen investeren ten behoeve van de uitoefening van haar publieke taak. Deze voorwaarde is tevens opgenomen in de *'Uitvoeringsregels Treasury 2020 gemeente Dalfsen'*, *'Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018'* en *'Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018'*.

Het ondersteuningspakket kan, gezien een eerder raadsbesluit, worden beschouwd als onderdeel van de publieke taak. Op 27 november 2017[8] heeft de gemeente Dalfsen namelijk geconstateerd dat het ondersteunen van duurzame energieprojecten met een maatschappelijk karakter, toegankelijk voor alle inwoners van Dalfsen (participatie), bijdraagt aan een gezonde en leefbare samenleving en daarom tot de publieke taak behoort.

Daarnaast voldoet het ondersteuningspakket, op het knelpunt "rechtsvorm zonder winstoogmerk" na, aan de criteria voor een publieke taak zoals beschreven in de *Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018* (zie bijlage 1).

In richtlijnen voor het ondersteuningspakket dient te worden vastgesteld dat de onder het ondersteuningspakket ondersteunde entiteit, zoals een project B.V. (verantwoordelijk voor de ontwikkeling en/of exploitatie van een energieproject), met een winstoogmerk mag opereren. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

5.2 LENING

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none">• Beleids- en uitvoeringsregels Gemeente Dalfsen• Staatssteun• Wet Fido• Algemene wet bestuursrecht (subsidie)	ONOPLOSBAAR KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Positief

Toelichting maatregel

Gemeente Dalfsen kan de totstandkoming van energieprojecten in de gemeente stimuleren door een lening te verstrekken aan lokale projectontwikkelaars binnen de doelgroep (hierna: lokale ontwikkelaars). Deze lening kan voorzien in de financiering van de business development (verkenningfase) en project ontwikkelfase van een energieproject. Na het succesvol doorlopen van het ontwikkeltraject bereikt een energieproject de financial close, wat betekent dat de financiering voor de daadwerkelijke bouw van het project is verkregen. Vanuit deze (exploitatie)financiering kan de door de gemeente verstrekte (ontwikkel) lening, eventueel inclusief een succesfee (zie financieel), worden terugbetaald. Uit de beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018 kan worden opgemaakt dat het verstrekken van een garantstelling de voorkeur geniet boven het verstrekken van een lening. Desondanks kan op basis van maatwerk voor een specifiek project voor het verstrekken van een lening worden gekozen.

Dorpen van Morgen

DvM ziet de rol van de gemeente als directe financier van de business development en project ontwikkelfase als een zeer effectieve vorm van ondersteuning. Hierbij wordt een sterke voorkeur uitgesproken om de lening rechtstreeks door de gemeente te laten verstrekken, zonder de samenwerking aan te gaan met een marktpartij/financier. Deze werkwijze voorkomt dat er onduidelijkheid ontstaat over wie verantwoordelijk is voor bijvoorbeeld een trekking op de lening.

Financieel

Het financieren van de ontwikkeling van een energieproject brengt in de business development fase en de ontwikkelingsfase een hoog risico met zich mee, dat afneemt naarmate er meer mijlpalen worden bereikt. Het financieren van dit risico vereist een passend rendement voor de financier. Dit rendement bestaat vaak uit een rente component en een passende 'succesfee'. Een succesfee is een extra betaling bij 'succes'. Het succes dient in de lening overeenkomst te worden gedefinieerd, een passend 'succes moment' is bij leningen voor het ontwikkelen van energieprojecten het bereiken van financial close.

Een energieproject genereert over het algemeen tijdens de ontwikkelfase nog geen inkomsten, daarom wordt de rente meestal opgerold en periodiek (bijvoorbeeld per kwartaal of per jaar) bij de hoofdsom van de financiering opgeteld. Bij financial close van het project wordt de hoofdsom inclusief de opgelopen rente, inclusief de potentiële succesfee, afgelost. De lening verstrekker en lening nemer kunnen in de overeenkomst vastleggen wat er gebeurt met de openstaande financiering als het project het beoogde financial close moment niet bereikt. Doorgaans wordt een dergelijke ontwikkel lening verstrekt aan een ontwikkel entiteit ('de SPV'), die meestal niet over onderpand en/of liquide middelen beschikt om de lening alsnog af te kunnen lossen. In dat geval zal de gemeente de lening mogelijk moeten afschrijven. Het ontbreken van een onderpand is een direct knelpunt voor de gemeente om leningen te verstrekken onder het ondersteuningspakket (zie 'knelpunten en aandachtspunten'). Voor iedere potentiële lening of garantstelling kan worden onderzocht in welke mate en op welke wijze het risico van het ontbreken van onderpand kan worden gecompenseerd.

Converteerbare lening

Het is ook mogelijk om een converteerbare lening te verstrekken. Dit geeft de financier het recht om de uitstaande lening bij bepaalde trigger momenten om te zetten in aandelen in het project (bijvoorbeeld bij financial close). Op dat moment wordt de financier aandeelhouder in het project.

Juridisch

In **bijlage 3** wordt het verstrekken van een lening **juridisch getoetst** op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet Fido. Uit deze juridische analyse komt een direct actiepunt naar voren voordat de gemeente leningen kan verstrekken onder het ondersteuningspakket. Daarnaast is de **beleidsdocumentatie van de gemeente Dalfsen** in **bijlage 1** geanalyseerd. Uit deze analyse komen diverse knelpunten en aandachtspunten naar voren. In de bijlage worden voor deze knelpunten oplossingen aangedragen en worden de aandachtspunten overzichtelijk weergegeven.

Knelpunten & aandachtspunten

Knelpunten:

- Een lening of garantie wordt niet verstrekt indien er niet voldoende zekerheid (**onderpand**) is voor het verhalen van rente en aflossing.
- Een aanvrager mag geen **winstoogmerk** hebben.
- In beginsel worden er alleen **lineaire leningen** verstrekt.

Actiepunt: vaststellen **subsidieregeling**.

Bij het verstrekken van een lening (marktconform en niet marktconform) zal er in de zin van de **Algemene wet bestuursrecht (Awb)** sprake zijn van een **subsidie**. Het uitgangspunt van de Awb is dat subsidies alleen worden verleend op basis van een wettelijke grondslag. Op grond van artikel 3 van de Algemene subsidieverordening Dalfsen 2022 is het college van B&W verplicht om een subsidieregeling vast te stellen. In deze regeling moet ten minste worden vastgelegd:

- Voor welke activiteiten subsidie kan worden verleend;
- Wie in aanmerking komt voor subsidie;
- Wanneer de subsidieaanvraag kan worden ingediend;
- Wat het beschikbare budget (subsidieplafond) is; en
- Hoe dit budget wordt verdeeld.

Op het gebied van het **aanbestedingsrecht** zijn er niet direct knelpunten zolang de gemeente geen overheidsopdracht verstrekt.

Op het gebied van **staatssteun** zijn er geen knelpunten zolang de gemeente de lening verstrekt onder marktconforme voorwaarden. De marktconformiteit kan worden aangetoond door minimaal dezelfde leningsvoorwaarden te hanteren die een marktpartij hanteert of die een marktpartij zou hanteren. Er is ook geen sprake van staatssteun als het voordeel minder is dan €300.000 per onderneming gedurende drie belastingjaren bedraagt. Dit voordeel kan in het geval van een lening bijvoorbeeld worden berekend door de 'marktconforme' rente te vergelijken met de aangeboden 'niet marktconforme' rente en het verschil in rente te berekenen over de looptijd. Is dit verschil minder dan €300.000 per onderneming gedurende drie belastingjaren, dan is er mogelijk geen sprake van staatssteun.

Indien er sprake is van staatssteun, betekent dit niet altijd dat deze ontoelaatbaar is. In sommige gevallen kan een beroep worden gedaan op de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV), die bepaalde staatssteunmaatregelen vrijstelt van de meldingsplicht bij de Europese Commissie. Een mogelijke vrijstelling is die in artikel 21 van de AGVV, welke risicofinancieringssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) regelt. Een tweede mogelijkheid betreft de vrijstelling voor exploitatiesteun (*niet direct de ontwikkeling*) ter bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen en van hernieuwbare waterstof in kleine projecten en hernieuwbare-energie-gemeenschappen (artikel 43). Er staan in de AGVV meerdere voorwaarden waaraan de gemeente in dat geval moet voldoen.

Daarnaast kan steun mogelijk worden vrijgesteld wanneer deze betrekking heeft op de ondersteuning van diensten die als essentieel voor het algemeen belang worden beschouwd (DAEB, Dienst van Algemeen Economisch Belang), zoals gedefinieerd in de EU-regels voor staatssteun.

De **Wet Markt & Overheid** is van toepassing indien er geen sprake is van staatssteun. Dit is bij het verstrekken van een lening niet direct een knelpunt, het is daarentegen wel een aandachtspunt. De gemeente zal minimaal de integrale kosten van het verstrekken van de lening in rekening moeten brengen. De gemeente kan onder bepaalde voorwaarden een algemeen belang besluit nemen, dan is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.

Tot slot mag de gemeente op basis van de wet Fido alleen leningen, garanties of eigen vermogen investeren ten behoeve van de uitoefening van haar publieke taak. Deze voorwaarde is tevens opgenomen in de *'Uitvoeringsregels Treasury 2020 gemeente Dalfsen'*, *'Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018'* en *'Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018'*.

Het ondersteuningspakket kan, gezien een eerder raadsbesluit, worden beschouwd als onderdeel van de publieke taak. Op 27 november 2017[9] heeft de gemeente Dalfsen namelijk geconstateerd dat het ondersteunen van duurzame energieprojecten met een maatschappelijk karakter, toegankelijk voor alle inwoners van Dalfsen (participatie), bijdraagt aan een gezonde en leefbare samenleving en daarom tot de publieke taak behoort.

Daarnaast voldoet het ondersteuningspakket, op het knelpunt "rechtsvorm zonder winstoogmerk" na, aan de criteria voor een publieke taak zoals beschreven in de *Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018* (zie bijlage 1).

In richtlijnen voor het ondersteuningspakket dient te worden vastgesteld dat de onder het ondersteuningspakket ondersteunde entiteit, zoals een project B.V. (verantwoordelijk voor de ontwikkeling en/of exploitatie van een energieproject), met een winstoogmerk mag opereren. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

5.3 GARANTSTELLING

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none"> • Beleids- en uitvoeringsregels Gemeente Dalfsen • Staatssteun • Wet Fido • Algemene wet bestuursrecht (subsidie) 	ONOPLOSBAAR KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Positief

Toelichting maatregel

Gemeente Dalfsen kan de totstandkoming van energieprojecten in de gemeente stimuleren door garant te staan voor de (ontwikkel)lening die een lokale ontwikkelaar afsluit met een financier. Zoals onder 'Lening' beschreven kan uit de beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018 worden opgemaakt dat het verstrekken van een garantie de voorkeur geniet boven het verstrekken van een lening.

Het aantrekken van een ontwikkel lening voor energieprojecten is voor lokale ontwikkelaars gezien het hogere risico op terugbetaling niet makkelijk. Door garant te staan voor deze lening zullen marktpartijen (denk hierbij aan traditionele banken of *het Energiefonds Overijssel*) deze financiering eerder, en vaak onder betere voorwaarden, willen verstrekken.

Er zijn verschillende opties bij het verstrekken van een garantstelling. Een lokale ontwikkelaar (DvM) is het beste vooruit geholpen bij de eerste optie. De gemeente kan garant staan voor:

- De hoofdsom inclusief toekomstige rente verplichtingen (opgerolde rente);
- De initiële hoofdsom; en
- Een deel van de hoofdsom.

Dorpen van Morgen

De DvM beschouwt de rol van de gemeente als garantsteller voor een (ontwikkel)lening als een zeer effectieve vorm van ondersteuning. Daarbij is het echter belangrijk om helder te definiëren waarop de garantie precies betrekking heeft. DvM is het beste geholpen bij een garantiestelling voor de initiële hoofdsom plus de opgerolde renteverplichtingen. Dit geeft financiers namelijk vertrouwen en zorgt voor het behouden van de snelheid in het proces.

De DvM heeft de voorkeur voor deze vorm van ondersteuning. Deze constructie biedt de coöperatie namelijk de vrijheid om samen te werken met een marktpartij op basis van vertrouwen en een goede samenwerking.

Financieel

De gemeente kan ervoor kiezen om voor deze garantstelling een vergoeding te vragen, aangezien zij hiermee een vergelijkbaar financiële risico draagt als bij het verstrekken van een directe lening. Deze vergoeding kan worden gebaseerd op de aangeboden financieringsvoorwaarden van de financier en het risico van het project. Door de garantstelling van de gemeente zal de financier een lagere vergoeding vragen, omdat het risico op terugbetaling van de lening (zeer) aanzienlijk kleiner wordt.

Juridisch

In **bijlage 3** wordt het verstrekken van een lening **juridisch getoetst** op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet Fido. Uit deze juridische analyse komt een direct actiepunt naar voren voordat de gemeente leningen kan verstrekken onder het ondersteuningspakket. Daarnaast is de **beleidsdocumentatie van de gemeente Dalfsen** in **bijlage 1** geanalyseerd. Uit deze analyse komen diverse knelpunten en aandachtspunten naar voren. In de bijlage worden voor deze knelpunten oplossingen aangedragen en worden de aandachtspunten overzichtelijk weergegeven.

Knelpunten & aandachtspunten

Knelpunt

- Een lening of garantie wordt niet verstrekt indien er niet voldoende zekerheid (**onderpand**) is voor het verhalen van rente en aflossing.
- Een aanvrager mag geen **winstoogmerk** hebben.
- In beginsel worden er alleen **lineaire leningen** verstrekt.

Actiepunt: vaststellen **subsidieregeling**.

Op het gebied van het **aanbestedingsrecht** zijn er niet direct knelpunten zolang de gemeente geen overheidsopdracht verstrekt.

Bij het verstrekken van een garantstelling (marktconform en niet marktconform) zal er in de zin van de **Algemene wet bestuursrecht (Awb)** sprake zijn van een **subsidie**. Het uitgangspunt van de Awb is dat subsidies alleen worden verleend op basis van een wettelijke grondslag. Op grond van artikel 3 van de Algemene subsidieverordening Dalfsen 2022 is het college van B&W verplicht om een **subsidieregeling** vast te stellen. In deze regeling moet ten minste worden vastgelegd:

- Voor welke activiteiten subsidie kan worden verleend;
- Wie in aanmerking komt voor subsidie;
- Wanneer de subsidieaanvraag kan worden ingediend;
- Wat het beschikbare budget (subsidieplafond) is; en
- Hoe dit budget wordt verdeeld.

Staatssteun is een belangrijk aandachtspunt bij deze vorm van ondersteuning. Zolang de gemeente de garantstelling marktconform verstrekt is er geen sprake van staatssteun. Er is ook geen sprake van staatssteun als het voordeel minder is dan €300.000 per onderneming gedurende drie belastingjaren bedraagt.

De beoordeling of een garantstelling door de gemeente marktconform is, zal per project moeten worden beoordeeld. Belangrijke vragen hierbij zijn: wat voor premie zou een kredietverstrekker in de markt vragen voor de garantstelling? Voor hoeveel procent zou een kredietverstrekker in de markt garant willen staan? Aan de hand van de omstandigheden kan worden bepaald of de beoogde garantstelling door de gemeente marktconform is, of dat de lener een voordeel krijgt doordat de gemeente garant staat.

Indien er sprake is van staatssteun, betekent dit niet altijd dat deze ontoelaatbaar is. In sommige gevallen kan een beroep worden gedaan op de **Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)**, die bepaalde staatssteunmaatregelen vrijstelt van de meldingsplicht bij de Europese Commissie. Een mogelijke toepasselijke vrijstelling is die in **artikel 21 van de AGVV**, welke risicofinancieringssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) regelt. Belangrijk hierbij is dat een van de voorwaarden om een beroep te doen op deze vrijstelling, is dat de gemeente voor **maximaal 80% van de lening garant staat**.

Een tweede mogelijkheid betreft de vrijstelling voor exploitatiesteun (niet direct de ontwikkeling) ter bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen en van hernieuwbare waterstof in kleine projecten en hernieuwbare-energie-gemeenschappen (artikel 43). Er staan in de AGVV meerdere voorwaarden waaraan de gemeente in dat geval moet voldoen. Daarnaast kan steun mogelijk worden vrijgesteld wanneer deze betrekking heeft op de ondersteuning van diensten die als essentieel voor het algemeen belang worden beschouwd (DAEB, Dienst van Algemeen Economisch Belang), zoals gedefinieerd in de EU-regels voor staatssteun.

De **Wet Markt & Overheid** is van toepassing indien er geen sprake is van staatssteun. Dit is bij het verstrekken van een garantstelling niet direct een knelpunt, het is daarentegen wel een aandachtspunt. De gemeente zal minimaal de integrale kosten van het verstrekken van de garantstelling in rekening moeten brengen. De gemeente kan onder bepaalde voorwaarden een algemeen belang besluit nemen, dan is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.

Tot slot mag de gemeente op basis van de wet Fido alleen leningen, garanties of eigen vermogen investeren ten behoeve van de uitoefening van haar publieke taak. Deze voorwaarde is tevens opgenomen in de 'Uitvoeringsregels Treasury 2020 gemeente Dalfsen', 'Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018' en 'Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018'.

Het ondersteuningspakket kan, gezien een eerder raadsbesluit, worden beschouwd als onderdeel van de publieke taak. Op 27 november 2017^[10] heeft de gemeente Dalfsen namelijk geconstateerd dat het ondersteunen van duurzame energieprojecten met een maatschappelijk karakter, toegankelijk voor alle inwoners van Dalfsen (participatie), bijdraagt aan een gezonde en leefbare samenleving en daarom tot de publieke taak behoort.

Daarnaast voldoet het ondersteuningspakket, op het knelpunt "rechtsvorm zonder winstoogmerk" na, aan de criteria voor een publieke taak zoals beschreven in de Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018 (zie bijlage 1).

In richtlijnen voor het ondersteuningspakket dient te worden vastgesteld dat de onder het ondersteuningspakket ondersteunde entiteit, zoals een project B.V. (verantwoordelijk voor de ontwikkeling en/of exploitatie van een energieproject), met een winstoogmerk mag opereren. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

^[10] RAADSBSLUIT

5.4 SUBSIDIE

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none">• Algemene wet bestuursrecht (subsidie)• Staatssteun	ONOPLOSBARE KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Positief

Toelichting maatregel

De gemeente Dalfsen kan de totstandkoming van energieprojecten in de gemeente stimuleren door subsidies te verstrekken aan lokale ontwikkelaars voor de benodigde business development en ontwikkelkosten. Een gerichte subsidie kan de drempel om te starten met de ontwikkeling van een energieproject verlagen en voorkomt dat kansrijke projecten vroegtijdig stranden door een gebrek aan financiële middelen.

Financieel

De gemeente ontvangt geen financiële vergoeding voor het verstrekken van subsidie maar draagt wel het financiële (ontwikkel)risico voor het verkenning of ontwikkelen van een project. Indien er gekozen wordt om subsidie te verstrekken kan worden overwogen om dit enkel te doen voor de verkenning (eerste fase) van een energieproject en vervolgens met het overige instrumentarium van het ondersteuningspakket het project na de (positieve) business development fase te ondersteunen. Anders ontvangt de gemeente geen financiële vorm van compensatie voor het gelopen risico tijdens de business development fase van het project.

Dorpen van Morgen

De DvM ziet de rol van de gemeente als subsidieverstrekker voor de business development-fase (de verkenningsfase) als een zeer effectieve vorm van ondersteuning. In deze fase is snelheid namelijk van groot belang, en een subsidie kan een snelle en efficiënte manier zijn voor de coöperatie om een positie in het project te verwerven.

Na een succesvolle afronding van de business development-fase, wanneer het project de ontwikkel-fase ingaat, kan de gemeente vervolgens aanvullende ondersteuning bieden in de vorm van een lening of een garantstelling. Voor de DvM ligt de nadruk in de business development-fase echter vooral op snelheid, omdat dit de belangrijkste factor is om het project succesvol van de grond te krijgen met zoveel mogelijk lokaal eigendom.

Juridisch

In **bijlage 3** wordt het verstrekken van subsidie **juridisch getoetst** op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet Fido. Uit deze analyse komt een direct actiepunt naar voren voordat de gemeente subsidie kan verstrekken onder het ondersteuningspakket.

Actiepunt: vaststellen subsidieregeling.

Knelpunten & aandachtspunten

Hieronder volgt een opsomming van de juridische knelpunten en aandachtspunten bij het verstrekken van subsidie.

Op het gebied van het aanbestedingsrecht zijn er niet direct knelpunten geïdentificeerd zolang de gemeente geen overheidsopdracht verstrekt. Tenzij er in een subsidiebeschikking (zie subsidierecht hieronder) een overheidsopdracht zit, dan dient er aan het aanbestedingsrecht te worden getoetst.

Het uitgangspunt van de **Algemene wet bestuursrecht (Awb)** is dat subsidies alleen worden verleend op basis van een wettelijke grondslag. Op grond van artikel 3 van de Algemene subsidieverordening Dalfsen 2022 is het college van B&W verplicht om een **subsidieregeling** vast te stellen. In deze regeling moet ten minste worden vastgelegd:

- Voor welke activiteiten subsidie kan worden verleend;
- Wie in aanmerking komt voor subsidie;
- Wanneer de subsidieaanvraag kan worden ingediend;
- Wat het beschikbare budget (subsidieplafond) is; en
- Hoe dit budget wordt verdeeld.

Er is geen sprake van **staatssteun** zolang de subsidie (het 'voordeel') minder bedraagt dan €300.000 en dit de enige steun is die wordt ontvangen binnen een periode van drie belastingjaren. Indien het bedrag van de subsidie deze drempel overschrijdt, zal dit naar verwachting wel leiden tot staatssteun.

Indien er sprake is van staatssteun, betekent dit niet altijd dat deze ontoelaatbaar is. In sommige gevallen kan een beroep worden gedaan op de **Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)**, die bepaalde staatssteunmaatregelen vrijstelt van de meldingsplicht bij de Europese Commissie. Een mogelijke toepasselijke vrijstelling is die in **artikel 43 van de AGVV**, dit betreft de vrijstelling voor exploitatiesteun (niet direct de ontwikkeling) ter bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen en van hernieuwbare waterstof in kleine projecten en hernieuwbare-energie-gemeenschappen. Er staan in de AGVV meerdere voorwaarden waaraan de gemeente in dat geval moet voldoen. Daarnaast kan steun mogelijk worden vrijgesteld wanneer deze betrekking heeft op de ondersteuning van diensten die als essentieel voor het algemeen belang worden beschouwd (DAEB, Dienst van Algemeen Economisch Belang), zoals gedefinieerd in de EU-regels voor staatssteun.

De gedragsregels uit de **Wet Markt & Overheid** gelden niet als de gemeente een subsidie verleent, dit is namelijk geen economische activiteit.

5.5 SPECIALISTEN TER BESCHIKKING STELLEN

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none"> • Aanbesteding • Staatssteun • Wet Markt & Overheid 	ONOPLOSBARE KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Aanvulling op eigen vermogen, lening, garantstelling en subsidie

Toelichting maatregel

De gemeente Dalfsen kan de totstandkoming van energieprojecten in de gemeente stimuleren door lokale ontwikkelaars te voorzien van interne- en externe expertise in het ontwikkelen van energieprojecten. Hierbij kan worden gedacht aan: planologische ondersteuning, projectmanagement en financiële expertise bij het beoordelen van de haalbaarheid en het ophalen van financiering. Hierbij kan maatwerk worden verleend per energieproject en worden beoordeeld welk project welke vorm van ondersteuning kan gebruiken.

Externe expertise beschikbaar stellen voor lokale ontwikkelaars zorgt ervoor dat een directe kostenpost wegvalt in de ontwikkelbegroting van initiatiefnemers, deze worden immers gedragen door de gemeente. Daarnaast zorgt het ervoor dat de kwaliteit van de ontwikkeling wordt gewaarborgd, daarmee kan de ingehuurde expertise ervoor zorgen dat het risico op een niet succesvolle ontwikkeling afneemt. Hiervoor kan de gemeente afspraken maken met voorkeursleveranciers zodat de kwaliteit en objectiviteit kan worden gewaarborgd.

Dorpen van Morgen

Het beschikbaar stellen van interne en externe expertise kan een belangrijke vorm van ondersteuning zijn. De DvM benadrukt echter dat deze ondersteuning voor hen vooral als een aanvullende maatregel wordt gezien, naast een andere vorm van direct financiële steun in de vorm van (of combinatie van) eigen vermogen, leningen, garantstellingen of subsidies. De toegevoegde expertise biedt de coöperatie in ieder geval waardevolle inzichten en begeleiding, waardoor de effectiviteit van de verstrekte financiële middelen verder wordt vergroot.

Financieel

Indien er gebruik wordt gemaakt van externe expertise zorgt dit voor een kostenpost bij de gemeente. Deze kostenpost kan door de gemeente op verschillende manieren worden gedragen. De gemeente kan direct **een opdracht verlenen** aan een adviseur of de gemeente kan hiervoor ook gebruik maken van één van de financiële ondersteuningsmaatregelen in dit rapport. Bijvoorbeeld door **direct subsidie** te verstrekken aan de lokale ontwikkelaar zodat zij de expertise kunnen inhuren.

Juridisch

In bijlage 3 wordt het ter beschikking stellen van specialisten juridisch getoetst op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet Fido. Uit deze analyse komt direct een (juridisch) knelpunt naar voren voor de gemeente om specialisten ter beschikking te stellen, er zijn ook meerdere aandachtspunten om rekening mee te houden.

Knelpunten & aandachtspunten

Op het gebied van het **aanbestedingsrecht** zijn er geen knelpunten geïdentificeerd zolang de kosten voor de extern ingehuurde specialisten onder de €221.000 blijven (de huidige aanbestedingsgrens 2024). Er is geen sprake van **staatssteun** zolang het voordeel minder bedraagt dan €300.000 per onderneming gedurende drie belastingjaren.

Voor interne specialisten is er dus geen sprake van staatssteun zolang het voordeel onder de drempel van €300.000 blijft (de theoretische vergoeding) of de gemeente een marktconforme vergoeding vraagt voor de diensten.

Voor externe specialisten geldt hetzelfde zolang het voordeel uit de kosten die de gemeente voor haar rekening neemt onder €300.000 blijft per onderneming gedurende drie belastingjaren. Als er sprake is van staatssteun kan deze mogelijk worden vrijgesteld met een beroep op een vrijstelling uit de AGVV. Bijvoorbeeld: De vrijstelling voor steun voor studies of consultancydiensten inzake milieubescherming en energietheema's (artikel 49). Er staan in de AGVV meerdere voorwaarden waaraan de gemeente in dat geval moet voldoen.

De Wet markt & overheid is van toepassing indien er geen sprake is van staatssteun. Op het gebied van de wet markt & overheid zal de gemeente minimaal de integrale kosten van het ter beschikking stellen van de specialisten in rekening moeten brengen. Daarnaast mag de interne specialist niet ook de uiteindelijke vergunningsaanvraag in behandeling nemen.

5.6 AANPASSING VAN DE LEGESVERORDENING

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none">• Aanbesteding• Staatssteun• Legesverordening Dalfsen	ONOPLOSBARE KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Aanvulling op eigen vermogen, lening, garantstelling en subsidie

Toelichting maatregel

De gemeente Dalfsen kan de totstandkoming van energieprojecten in de gemeente stimuleren door voor energieprojecten een aanpassing te doen in de legesverordening.

Uitstellen van legesbetalingen

Het moment van betalen van de leges kan (deels) worden doorgeschoven naar financial close. Door het betalingsmoment uit te stellen is er minder financiering nodig voor de ontwikkeling van het project. Dit maakt de toegang tot externe (ontwikkel)financiering makkelijker, er is immers minder financiering nodig. Daarnaast zijn banken eerder bereid om kapitaal te verstrekken wanneer de directe kosten in de beginfase (de meest risicovolle fase) lager zijn. Het is ook mogelijk om de betalingstermijnen van de leges op te splitsen door bijvoorbeeld 50% van de leges op het gebruikelijk moment af te rekenen en de overige 50% pas af te rekenen bij financial close.

Het verlagen van leges

Een aanvullende stap zou het verlagen van de leges zijn, waardoor de totale financiële druk op de ontwikkeling en exploitatie van energieprojecten verder wordt verlicht.

Dorpen van Morgen

Het aanpassen van de legesverordening voor lokale energieprojecten kan een belangrijke vorm van ondersteuning zijn. De DvM benadrukt echter dat deze ondersteuning voor hen vooral als een aanvullende maatregel wordt gezien, naast een andere vorm van direct financiële steun in de vorm van (of combinatie van) eigen vermogen, leningen, garantstellingen of subsidies. Het verlagen of uitstellen van legesbetalingen verlicht de financiële druk op de coöperatie tijdens de ontwikkeling van het project, wat van grote waarde is. Echter, zonder directe financiële steun heeft deze maatregel op zichzelf minder impact.

Financieel

Het uitstellen van de betaling van leges heeft geen invloed op het totale bedrag dat uiteindelijk wordt ontvangen, het beïnvloedt uitsluitend het moment waarop de betaling wordt ontvangen. Dit kan echter tijdelijke gevolgen hebben voor de liquiditeit van de gemeente, omdat de instroom van geld later plaatsvindt.

Het daadwerkelijk verlagen van de leges heeft daarentegen een directe impact op de totale inkomsten voor de gemeente. Om negatieve effecten op de begroting te voorkomen, is het belangrijk dat de gemeente eventuele lagere leges inkomsten als gevolg van de verlaging niet in de begroting opneemt.

Juridisch

In bijlage 3 wordt het aanpassen van de legesverordening juridisch getoetst op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet Fido. Uit deze analyse komt direct een knelpunt/actiepunt naar voren voor de gemeente om een aanpassing te doen op het gebied van de leges, daarnaast zijn er meerdere aandachtspunten om rekening mee te houden.

Knelpunten & aandachtspunten

Op het gebied van het **aanbestedingsrecht** ontstaan er geen directe knelpunten. Het is echter wel belangrijk te benadrukken dat het verlagen en/of uitstellen van leges als een bezwarende titel kan worden beschouwd. Zolang er geen verplichtingen aan de initiatiefnemers worden opgelegd die in rechte afdwingbaar zijn, is er geen sprake van een overheidsopdracht.

Zolang het voordeel dat voortkomt uit het verlagen van de leges niet meer dan €300.000 bedraagt over drie belastingjaren, is er geen sprake van **staatssteun**. Het voordeel van het uitstellen van de leges kan bijvoorbeeld worden berekend door te kijken naar de "potentiële rente" die het initiatief zou hebben moeten betalen als het bedrag zou zijn geleend. Ook in dat geval geldt: zolang het voordeel niet meer dan €300.000 bedraagt over drie belastingjaren, is er geen sprake van staatssteun.

De **Wet markt & overheid** speelt hier niet direct een rol. Het vragen van leges (en deze verlagen en/of uitstellen) is namelijk geen economische activiteit.

Om deze ondersteuningsmaatregel te effectueren zal er een aanpassing moeten worden doorgevoerd in de **Legesverordening Dalfsen 2024** [11]. Het is belangrijk om bij het aanpassen van **de leges** rekening te houden met het gelijkheidsbeginsel. Juridisch gezien is het lastig om onderscheid te maken tussen de doelgroep en bijvoorbeeld commerciële ontwikkelaars. Er kan echter wel gekeken worden naar een specifieke aanpassing in de legesverordening voor energieprojecten, los van de doelgroep.

5.7 STROOMAFNAMECONTRACT (PPA: POWER PURCHASE AGREEMENT)

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none"> • Aanbesteding 	ONOPLOSBARE KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Aanvulling op eigen vermogen, lening, garantstelling en subsidie

Toelichting maatregel

De gemeente Dalfsen kan de totstandkoming van energieprojecten in de gemeente stimuleren door zich te committeren om de (toekomstig) geproduceerde stroom van een energieproject uit te nemen tegen een (vaste) vergoeding. Een Power Purchase Agreement (PPA) is een langetermijncontract waarbij een afnemer (in dit geval de gemeente Dalfsen) energie koopt van een producent (een energieproject in de gemeente Dalfsen). In dit contract worden afspraken gemaakt over de hoeveelheid energie die geleverd wordt, de prijs per MWh, en de duur van de overeenkomst. Wanneer een gemeente het voornemen uitspreekt (of zich committeert) om een PPA af te sluiten met het project, biedt dit een aantal voordelen voor de ontwikkeling en exploitatie van het project, namelijk:

- De lokale ontwikkelaar is verzekerd van een stabiele afzetmarkt voor de energie die het project zal opwekken. Dit vermindert de onzekerheid voor de lokale ontwikkelaar aangezien ze niet meer (of tijdelijk niet, afhankelijk van de looptijd van het contract) afhankelijk zijn van een fluctuerende energiemarkt.
- De lokale ontwikkelaar kan door het voornemen van een PPA met een vaste prijs gemakkelijker een (ontwikkeling)lening aantrekken. Dit komt doordat de kans op succesvolle projectontwikkeling (financial close) toeneemt; toekomstige exploitatie financiers hebben bij financial close meer vertrouwen in het project vanwege de grotere zekerheid op stabiele inkomsten, ondersteund door een betrouwbare tegenpartij, in dit geval een Nederlandse gemeente.
- Gemeenten die PPA's afsluiten voor duurzame energieprojecten positioneren zichzelf als voorlopers in de energietransitie.

Dorpen van Morgen

Het aangaan, of het hebben van de intentie om, een Power Purchase Agreement (PPA) af te sluiten met toekomstige energieprojecten kan een belangrijke vorm van ondersteuning zijn. DvM benadrukt echter dat deze maatregel vooral als een aanvullende vorm van ondersteuning wordt gezien, naast andere vormen van directe financiële steun zoals (of een combinatie van) eigen vermogen, leningen, garantstellingen of subsidies. Het afsluiten van een PPA kan een uitstekend voorbeeld zijn van lokale eigendom in energieprojecten, waarbij duurzame energie lokaal wordt ingezet.

Financieel

De gemeente kan zichzelf beschermen tegen toekomstige stijgingen van energieprijzen door een PPA aan te gaan met een vaste prijsstructuur. Dit maakt de kosten van energie voorspelbaarder op de lange termijn. Het tegendeel kan daarentegen ook voorkomen, toekomstige prijsdalingen kunnen een negatief effect hebben.

[11] Verordening op de heffing en de invordering van leges 2024

Juridisch

In bijlage 3 wordt het aangaan van een PPA juridisch getoetst op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet Fido. Uit deze analyse komt een direct (juridisch) knelpunt naar voren voor de gemeente om een PPA af te kunnen sluiten.

Knelpunten & aandachtspunten

Het is essentieel om duidelijk vast te leggen dat de gemeente de intentie heeft om in de toekomst een PPA af te sluiten met een energieproject, zonder betrokkenheid te hebben bij de ontwikkeling of realisatie van dit project. Door enkel de afname van stroom als doel te stellen (en niet de bouw van het project zelf), blijft de overeenkomst beperkt tot een PPA contract.

Het afsluiten van dit PPA contract moet op basis van de **aanbestedingswet** worden aanbesteed zodra het drempelbedrag (op dit moment €221.000) wordt overgeschreden. Het aangaan van een PPA zal het drempelbedrag (vaak) overschrijden. De gemeente kan hierdoor niet op voorhand één specifiek project kiezen om op deze wijze te ondersteunen. De gemeente kan de gunningscriteria daarentegen zo opstellen dat de kans aanzienlijk toeneemt dat een specifiek energieproject (met lokaal eigendom in de gemeente Dalfsen) de opdracht gegund krijgt.

Indien de gemeente ervoor kiest om onder het ondersteuningspakket op deze wijze de ontwikkeling en exploitatie van energieprojecten in de gemeente te ondersteunen kan de gemeente deze maatregel door middel van aanbesteding algemeen in de markt zetten.

Zolang het PPA contact met een aanbestedingsprocedure wordt afgesloten is er in ieder geval geen sprake van **staatssteun**, deze procedure toont namelijk direct de marktconformiteit van het contract aan.

De gemeente verricht met het oog op de **Wet markt & overheid** geen economische activiteit omdat het geen goederen of diensten aanbiedt op de markt. De gemeente koopt elektriciteit in.

5.8 HET RECHTSTREEKS FACILITEREN VAN FUNDAMENTELE ONDERDELEN VAN EEN ENERGIEPROJECT

AANDACHTSPUNTEN <ul style="list-style-type: none">• Aanbesteding• Staatssteun• Didam arrest	ONOPLOSBAAR KNELPUNTEN	Nee
	DORPEN VAN MORGEN	Aanvulling op eigen vermogen, lening, garantstelling en subsidie

Toelichting maatregel

De gemeente Dalfsen kan de ontwikkeling van energieprojecten actief stimuleren door fundamentele onderdelen van een energieproject rechtstreek te faciliteren en (tegen betaling) ter beschikking te stellen. Twee voorbeelden van het faciliteren van fundamentele onderdelen van een energieproject zijn het realiseren van de netaansluiting ('de infrastructuur') en het creëren van de optimale ruimtelijk ordening ('voldoende ruimte'). Bij een energieproject kunnen er verschillende mogelijkheden zijn om specifieke onderdelen van een energieproject te faciliteren, dit is maatwerk en afhankelijk van het project. Wanneer zich een specifieke situatie voordoet, kan de gemeente overwegen om op deze wijze specifieke ondersteuning te bieden. Het is daarbij raadzaam om advies in te winnen over zowel de technische als de financiële aspecten.

1. Netaansluiting

De gemeente kan de netaansluiting benodigd voor de aansluiting van het project in eigen beheer (als eigenaar/aandeelhouder) realiseren en ter beschikking stellen aan het project. Het project betaalt over het algemeen een huursom (OPEX voor het energieproject) voor het gebruiken van deze netaansluiting. Doordat de gemeente deze netaansluiting realiseert verlaagd het de benodigde ontwikkel- en realisatiebegroting van het energieproject.

Financieel

Aandeelhouder worden in een fundamenteel onderdeel van een energieproject biedt kansen op financieel rendement in de vorm van huurinkomsten of door het onderdeel van het energieproject uiteindelijk te verkopen aan bijvoorbeeld de eigenaren van het energieproject. Het rendement komt daarentegen alleen tot stand wanneer het project succesvol ontwikkeld is en aangesloten kan worden. Indien het project niet gerealiseerd wordt kan het zijn dat de investering (deels) verloren gaat.

Bij het realiseren van een netaansluiting is er sprake van verschillende aanbatalingen aan de net-beheerder. Een indicatie hiervoor is: 10% bij aanvang van de opdracht, 40% gedurende de ontwikkeling en 50% bij realisatie van de netaansluiting. Het is mogelijk dat een gedeelte van de aanbatalingen terugbetaald wordt door de netbeheerder indien het energieproject niet wordt gerealiseerd, dit varieert van 0% tot 100% en is afhankelijk van de situatie en de afspraken. De totale kosten voor het realiseren van een netaansluiting is sterk afhankelijk van de grootte van de netaansluiting en de situatie ter plaatse. Het betreft in ieder geval een substantieel onderdeel van de totale investeringskosten voor een energieproject.

2. Ruimtelijke ordening

De gemeente kan een optimaal ruimtelijk scenario creëren voor de ontwikkeling van energieprojecten in Dalfsen. Het is niet altijd haalbaar om een rendabel project te realiseren vanwege bijvoorbeeld een gebrek aan ruimte. In dergelijke gevallen kan het uitkopen van een woning of het verplaatsen van bedrijven meer mogelijkheden bieden. Dit brengt direct extra kosten met zich mee en verhoogt de ontwikkelbegroting. Wanneer de gemeente deze kosten op zich neemt, is dat een aanzienlijk voordeel voor (lokale) ontwikkelaars. Zij krijgen dan de ruimte om hun projecten zo rendabel mogelijk te realiseren, zodat deze voldoende output kunnen leveren om de vastgestelde duurzaamheidsdoelstellingen te behalen.

Dalfserveld West

Dit scenario kan specifiek worden toegepast in de regio Dalfserveld West waar uit een haalbaarheidsstudie (opgesteld door LEIS B.V.) is gebleken dat zonder het uitkopen van een woning er niet voldoende ruimte is voor meerdere windturbines. Uit sectie 'omvang ondersteuningspakket' kan worden opgemaakt dat de gemeente Dalfsen met één windturbines naar verwachting niet kan voldoen aan de beleidsopgave.

Dorpen van Morgen

Het direct faciliteren van fundamentele onderdelen van een energieproject kan een belangrijke vorm van ondersteuning zijn. De DvM benadrukt echter dat deze maatregel vooral als een aanvullende vorm van ondersteuning wordt gezien, naast andere vormen van directe financiële steun, zoals (of een combinatie van) eigen vermogen, leningen, garantstellingen of subsidies. De gemeente kan bijvoorbeeld een rol spelen in de regio Dalfserveld-West door het creëren van voldoende ruimte voor de plaatsing van voldoende windturbines, zodat er een rendabel project gerealiseerd kan worden met voldoende productie om de doelstellingen te behalen. Daarnaast zijn er waarschijnlijk in de toekomst nog andere vergelijkbare manieren waarop de gemeente ondersteuning kan bieden.

Financieel

De gemeente maakt bij het uitkopen van een woning direct kosten, zonder dat dit per definitie leidt tot een financieel rendement. Op basis van maatwerk kan worden afgesproken dat deze kosten in de exploitatiefase van het energieproject worden verrekend.

Juridisch

In bijlage 3 wordt het faciliteren van fundamentele onderdelen van een energieproject juridisch getoetst op het gebied van aanbestedingsrecht, subsidierecht, staatssteun, Wet markt & overheid, het Didam-arrest en de Wet Fido. Uit deze analyse komt een direct (juridisch) knelpunt naar voren voor de gemeente om fundamentele onderdelen ter beschikking te stellen.

Knelpunten & aandachtspunten

Bij het faciliteren van bijvoorbeeld een netaansluiting (of andere onderdelen van een energieproject) kán op basis van de **Aanbestedingswet** een aanbestedingsplicht gelden. Dit is afhankelijk van de situatie per ondersteuningscasus, dit dient op voorhand te worden onderzocht. Hierbij is doorslaggevend of de gemeente een aanbesteding plichtige overheidsopdracht geeft aan een partij

Het faciliteren van fundamentele onderdelen van een energieproject is een maatregel waarbij veel maatwerk van toepassing is. Dit geldt zowel voor de toepassing van de maatregel, als voor de consequenties op aanbestedingsrecht en de consequenties op het gebied van **staatssteun**. Bij staatssteun is het van belang om te beoordelen of de gemeente een niet-marktconform voordeel verstrekt waardoor de mededinging wordt vervalst. Ook hier geldt de grens tot €300.000.

Een belangrijk punt bij deze vorm van ondersteuning is het **Didam-arrest**. Het vereist dat de gemeente bijvoorbeeld een gerealiseerde netaansluiting (die eigendom is van de gemeente) beschikbaar stelt via een open en transparant proces, waarbij alle geïnteresseerde partijen gelijke kansen krijgen. Bij de toewijzing moet de gemeente werken met objectieve, redelijke en toetsbare criteria. Als op basis van deze criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt (bijvoorbeeld op basis van locatie), moet de gemeente haar voornemen tot verkoop tijdig en op een manier bekendmaken die voor iedereen toegankelijk is. Daarbij dient de gemeente te motiveren waarom, volgens haar oordeel en op basis van de genoemde criteria, het van tevoren vaststaat of redelijkerwijs te verwachten is dat er maar één serieuze gegadigde in aanmerking komt.

6. Omvang van het ondersteuningspakket

Het doel van het ondersteuningspakket is het stimuleren van de ontwikkeling en exploitatie van energieprojecten in de gemeente Dalfsen richting de beleidsdoelstellingen 2050 (*voorheen de doelstellingen richting 2030*). Voor het berekenen van de omvang van het ondersteuningspakket wordt gebruik gemaakt van referentiegetallen, de beleidsdoelstellingen van de gemeente Dalfsen beschreven in het *Onderzoek Energiemix Dalfsen (2019)* [12], de energieproductie in de gemeente Dalfsen beschreven in *Duurzame Energieproductie 2023* [13] en markt- en ervaringscijfers van Enber.

Om de RES-doelstellingen te behalen moet er in 2030 minimaal 100 GWh aan duurzame elektriciteit worden geproduceerd. Ten tijden van het opstellen van de *Kaders Grootschalige Duurzame Energieproductie 2023* in 2022 werd in gemeente Dalfsen ongeveer 70 GWh [14] aan duurzame elektriciteit opgewekt. Dit betekent dat er in 2030 nog 30 GWh extra aan duurzame opwekking nodig is om de RES-doelstellingen te behalen. In *Kaders Grootschalige Duurzame Energieproductie 2023* wordt ook een geschatte productie van 85 GWh genoemd. Omdat in paragraaf 3.4, "RES-opgave," specifiek wordt uitgegaan van een productie van 70 GWh en een resterende RES-opgave van 30 GWh, wordt op basis hiervan de omvang van het ondersteuningspakket bepaald.

Naast de RES-doelstellingen wordt in het rapport *Onderzoek Energiemix Dalfsen (2019)* een streven uitgesproken naar circa 392 TJ (109 GWh) aan duurzame elektriciteitsopwekking, dit is 9 GWh meer dan de RES-doelstelling voor 2030. In het onderzoek wordt daarnaast ook een streven uitgesproken naar de productie van 125 TJ houtige biomassa en biogas en 250 TJ aan duurzame warmte. Deze productie vormt de basis voor de omvang van het pakket.

Na een inventarisatie is naar onze inschatting op basis van de huidige technieken de realisatie van 250 TJ duurzame warmte in de gemeente Dalfsen richting 2050 niet realistisch. Een realistische inschatting is de realisatie van 83 TJ aan duurzame warmte, een uitgebreide toelichting hiervoor is opgenomen onder 4.3. Om het naar verwachting haalbare streven op het gebied van duurzame energie binnen de gemeente te ondersteunen, is een analyse gemaakt van de omvang van het benodigde ondersteuningspakket.

Omvang van het ondersteuningspakket

De beleidsopgave voor 2050 wordt, op basis van onze realistische inschatting, geraamd op ongeveer €5 miljoen voor de ontwikkelfase van de benodigde energieprojecten. De gemeente kan per project en afhankelijk van de omstandigheden bepalen welke projecten op welke wijze worden ondersteund. Daarnaast is het mogelijk dat de markt een rol vervult bij de financiering van deze ontwikkelopgave. De geschatte ontwikkelkosten hoeven niet in één keer volledig beschikbaar te worden gesteld, in de praktijk kan dit gefaseerd plaatsvinden. Het project dat waarschijnlijk als eerste in aanmerking komt, betreft de ontwikkeling van een windproject in de regio Dalfserveld-West.

OMVANG VAN HET ONDERSTEUNINGSPAKKET	BELEIDSDOELSTELLINGEN 2050	ONTWIKKELKOSTEN (DEVEX)	REALISATIEKOSTEN (CAPEX)
DUURZAME ELEKTRICITEIT	392 TJ	€ 1.830.000	€ 19.100.000
HOUTIGE BIOMASSA EN BIOGAS	125 TJ	€ 1.100.000	€ 25.000.000
DUURZAME WARMTE	250 TJ	-	-
DUURZAME WARMTE	83 TJ	€ 2.100.000	€ 21.000.000
		€ 5.030.000	€ 65.100.000

[12] 6-1-Onderzoek-energiemix-Energiemix-Dalfsen.pdf

[13] <https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2022-67588/1/bijlage/exb-2022-67588.pdf>

[14] Op basis van de online monitor1 van de Regionale Energie Strategie West Overijssel (RES-WO).

Indicatie van een **mogelijke** fasering van het ondersteuningsbudget:

JAAR	ONTWIKKELKOSTEN WINDPROJECT	ONTWIKKELKOSTEN ZONPROJECT	ONTWIKKELKOSTEN BIOGASHUBS	ONTWIKKELKOSTEN WARMTE	TOTAAL
1	€ 425.000	€ 65.000	€ 225.000	€ 0	€ 715.000
2	€ 425.000	€ 65.000	€ 225.000	€ 420.000	€ 1.135.000
3	€ 425.000		€ 225.000	€ 420.000	€ 1.070.000
4	€ 425.000		€ 225.000	€ 420.000	€ 1.070.000
5			€ 100.000	€ 420.000	€ 520.000
6			€ 100.000	€ 420.000	€ 520.000
	€ 1.700.000	€ 130.000	€ 1.100.000	€ 2.100.000	€ 5.030.000

Bij het ondersteunen (financieren) van de ontwikkeling van energieprojecten wordt in principe bij de realisatie van een gefinancierd project (de financial close) de ontwikkel lening inclusief opgerolde rente en de potentiële succesfee terugbetaald. In potentie kunnen deze ontvangen gelden opnieuw worden ingezet ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe energieprojecten. Door deze ontvangen gelden opnieuw te investeren kan er een resolverend karakter tot stand komen en kan er naar verloop van tijd gekeken worden naar de invulling van de resterende opgave richting een energieneutraal Dalfsen. Zodra er namelijk 83 TJ duurzame warmte wordt gerealiseerd in plaats van 250 TJ duurzame warmte zal deze energie op een andere wijze duurzaam moeten worden ingevuld.

6.1 DUURZAME ELEKTRICITEIT OPWEK

Om de ontwikkel- en realisatiekosten voor 39 GWh extra opwekcapaciteit te berekenen, wordt uitgegaan van de plaatsing van twee windturbines van elk 6 MW vermogen. Op basis van de huidige referentiewaarden en een inschatting produceren twee windturbine van 6 MW op land tezamen ongeveer 36 GWh per jaar. Gezien het huidige beleid rond zonne-energieprojecten op land, wordt slechts beperkt rekening gehouden met (grootschalige) zonprojecten. Om een totale extra productie van 39 GWh te realiseren, is naast de energieopwekking van twee windturbines ook een aanvullende productie van 3 GWh aan (bijvoorbeeld) zonne-energie nodig. 3 GWh aan zonne-energie correspondeert met ca 3,5 MWp aan zonnepanelen.

Het is belangrijk te benadrukken dat dit globale schattingen zijn. Tegen de tijd dat het ontwikkeltraject voor bijvoorbeeld de realisatie van deze windturbines is voltooid (dit kan 7 jaar duren), kunnen het vermogen van de windturbines, de energieopbrengst per turbine en de marktprijzen aanzienlijk zijn gewijzigd.

De realisatiekosten (CAPEX) voor windenergie is in het eindadvies basisbedragen SDE++ 2024 [15] ingeschat op ca 1.450 euro/KW. Dat wil zeggen dat de realisatiekosten van 2 windturbines (6 MW) kunnen worden ingeschat op ca €17,4 miljoen.

Om de ontwikkelkosten (DEVEX) in te schatten nemen wij een referentiepercentage hiervan op als ontwikkelkosten, doorgaans ca. 10% bij de ontwikkeling van windprojecten. Dit resulteert in een ontwikkelbegroting van ca €1,7 miljoen. Deze inschatting is gebaseerd op de ontwikkeling van twee windturbines binnen één projectontwikkeling.

De realisatiekosten (CAPEX) voor een 3,5 MWp zonproject kunnen met dezelfde methodiek worden berekend. In het eindadvies basisbedragen SDE++ 2024 zijn de realisatiekosten voor een zonproject inschat op 472 euro/KWp [16]. Dat wil zeggen dat de realisatiekosten van een zonproject met 3,5 MWp kunnen worden ingeschat op ca €1,7 miljoen.

[15] Eindadvies basisbedragen SDE++ 2024

[16] ≥1 MWp en < 20 MWp, grondgebonden zonproject

Om de ontwikkelkosten (DEVEX) in te schatten nemen wij een referentiepercentage hiervan op als ontwikkelkosten, voor zonprojecten doorgaans ca. 7,7%, zoals beschreven in de verkenning van het energiebedrijf Dalfsen. Dit resulteert in een ontwikkelbegroting van ca €130k. Deze inschatting is gebaseerd op de ontwikkeling één zonnepark.

Samen komt dit neer op een ontwikkelbegroting van ca. 1,8 miljoen. Mocht blijken dat het niet haalbaar is om dit zonproject te realiseren voor 2050 zal er op een andere wijze duurzame elektriciteit moeten worden geproduceerd (naast de twee windturbines) om naar inschatting de gewenste (beleid) doelstellingen te behalen.

6.2 HOUTIGE BIOMASSA EN BIOGAS

Voor de kosteninschatting van de productie van 125 TJ aan biogas hebben we gebruik gemaakt van interne referentiegegevens en projecten. Een nauwkeurige raming blijft echter uitdagend voor biogasprojecten. De kostenindicatie is gebaseerd op de realisatiekosten (CAPEX) en ontwikkelkosten (DEVEX) van drie projecten die momenteel in ontwikkeling zijn maar nog niet zijn gebouwd.

Voor de realisatie van een biogasproject hanteren we een investering (CAPEX) van €6,25 per m³ productie per jaar. De benodigde hoeveelheid van 125 TJ komt overeen met een productie van ca 4 miljoen m³ groengas, wat resulteert in een geschatte CAPEX van ca €25 miljoen.

Daarnaast gaan we er vanuit dat deze productie kan worden gerealiseerd door 2 tot 3 biogasprojecten, met elk een geschatte ontwikkelbegroting (DEVEX) van €450.000. De ontwikkelkosten voor de productie van 125 TJ biogas komen daarmee op ongeveer €1,1 miljoen.

6.3 DUURZAME WARMTE

In het *Onderzoek Energiemix Dalfsen (2019)* wordt het streven uitgesproken om in 2050 de productie van 250 TJ duurzame warmte te realiseren. 250 TJ duurzame warmte correspondeert met de productie van ca. 8 miljoen m³ gas en daarmee het warmteverbruik van ca 4.500 woningen.

Om de haalbaarheid van dit streven te beoordelen maken we gebruik van de 'startanalyse aardgasvrij buurten' van het PBL [17]. Uit deze analyse kan worden opgemaakt dat de gemeente Dalfsen bestaat uit ca 14.942 woning equivalenten. Om de productie van 250 TJ aan duurzame warmte te realiseren dienen van deze ca. 14.942 woning equivalenten er ca. 4.500 woningen aangesloten te worden op een collectief warmtenet, dit is ca. 30% van het woningaantal.

Op basis van onze eerste inschatting hebben niet alle woningequivalenten in de gemeente Dalfsen de potentie om aangesloten te worden op een warmtenet. Wij schatten in dat het dorp Dalfsen het enige cluster aan woningen bezit dat met de huidige technieken voor 2050 de potentie heeft voor de realisatie van een collectief warmtenet.

Het dorp Dalfsen bestaat uit ca. 5.000 woningen, dit betekent dat 90% van de woningen in het dorp Dalfsen aangesloten dient te worden op een collectief warmtenet om aan het streven van 250 TJ te kunnen voldoen. Naar onze inschatting is dit niet realistisch. Het is realistischer om 30% van de woningen in het dorp Dalfsen voor 2050 aan te sluiten op een collectief warmtenet, dit komt neer op ca 1.500 woningen.

Een nauwkeurige raming voor de ontwikkel- en realisatiekosten is in deze fase complex, om een indicatie te kunnen geven maken we gebruik van meerdere referentieprojecten. Bij deze projecten zijn de investeringskosten (CAPEX) ca €14.000 per woning om een collectief warmtenet te realiseren. Omgerekend komt dit neer op een totale CAPEX van ca €21 miljoen voor het potentiële warmteproject in het dorp Dalfsen (ca 1.500 woningen). Om een indicatie te geven van de benodigde ontwikkelkosten gebruiken we de dezelfde referentieprojecten. De ontwikkelkosten voor deze projecten komen uit op ca 10% van de totale CAPEX. Als we dit doorrekenen voor het potentiële warmteproject Dalfsen komt dit uit op ca €2,1 miljoen ontwikkelkosten, welke gefaseerd kunnen worden ingezet.

[17] <https://themasites.pbl.nl/leidraad-warmte/2020/>

7. Effect op weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente is het resultaat van de confrontatie tussen de beschikbare weerstands-capaciteit en de gekwalificeerde risico's. Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft aan in hoeverre zij onverwachte financiële tegenvallers uit eigen middelen kan opvangen. Het ondersteuningspakket energieprojecten heeft mogelijk impact op de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Dalfsen. Er bestaat namelijk een kans dat bijvoorbeeld een afgegeven borgstelling moet worden aangesproken. In algemene zin kan niet eenduidig en exact worden vastgesteld wat de impact op het weerstandsvermogen van de gemeente is. Deze impact dient per project te worden uitgewerkt aan de hand van de ingeschatte risico's en is onderdeel van het beoogde aanvraagproces (zie bijlage 2).

Voor het weerstandsvermogen is de directe uitgave van geld van minder belang, omdat het baten- en lastenstelsel wordt gehanteerd. Dit betekent dat er wordt begroot op basis van baten en lasten.

Bijvoorbeeld: wanneer de gemeente een lening verstrekt ontstaat er een uitgave, alleen dit brengt in beginsel geen directe kosten met zich mee, aangezien het verstrekte geld in principe wordt terugverwacht. Het is mogelijk dat de gemeente zelf een lening moet afsluiten om het uit te lenen bedrag beschikbaar te hebben. Zolang de rente die de gemeente ontvangt hoger is dan de rente die ze moet betalen, levert dit een opbrengst op. *Bij deze redentatie wordt nog geen rekening gehouden met het risico dat er niet kan worden terugbetaald en er wordt ook geen rekening gehouden met het feit dat de rente (zeer waarschijnlijk) opgerold zal gaan worden en dus niet jaarlijks betaald wordt.*

Wanneer we de acht ondersteuningsmogelijkheden uit dit rapport analyseren, zien we dat er directe uitgaven zijn bij het verstrekken van subsidies en het inzetten van interne of externe specialisten zonder dat hier (direct) toekomstige directe baten tegenover staan.

Bij het verstrekken van eigen vermogen, het afsluiten van PPA's, en het faciliteren van specifieke onderdelen van energieprojecten zijn er eveneens directe uitgaven. Hier kunnen op termijn echter wel (in)baten tegenover staan, hoewel deze op voorhand lastig te voorspellen zijn. Zodra er een concreet projectplan beschikbaar is, en dus inzicht is in de potentiële baten, kan aan de hand van de mogelijke risico's een inschatting worden gemaakt van het effect op het weerstandsvermogen.

Kortom, Het is belangrijk om inzicht te hebben in de potentiële risico's die verbonden zijn aan het verstrekken van verschillende vormen van ondersteuning, en vervolgens een goed beeld te hebben van het benodigde weerstandsvermogen om deze risico's op te vangen. Deze kunnen voorafgaand aan de beoordeling van ondersteuning per project worden ingeschat en meegenomen worden in de keuze voor de juiste vorm van ondersteuning. De risico's worden meegenomen in de risicobeoordeling voorafgaand aan de begroting en de jaarrekening van de gemeente. Een mogelijk effect op het benodigde weerstandsvermogen wordt dan doorgerekend door middel van de Monte Carlo simulatie mits deze risico's in de top 10 van grootste risico's komt te staan.

Het effect van de ondersteuning op het weerstandsvermogen van de gemeente maakt deel uit van het beoogde aanvraagproces.

8. Beoogde aanvraagproces

Het beoogde aanvraagproces, de vereisten van het aanvraagdossier en de rolverdeling is opgenomen in bijlage 2. Dit proces is zo ingericht dat aanvragen en beoordelingen op een uniforme en gestructureerde wijze verlopen, terwijl het tegelijkertijd voldoende houvast biedt om de aanvragen inhoudelijk te kunnen beoordelen.

Het aanvraagproces op hoofdlijnen begint met de samenstelling van een aanvraag dossier door de aanvrager. Dit dossier bestaat minimaal uit een projectplan, een begroting, de aangevraagde vorm (en som) van de ondersteuning en een indicatieve businesscase van het project. De projectleider [18] voorziet het college van B&W van een memo met bevindingen. Het mandaat voor de goedkeuring van de ondersteuningsaanvraag ligt, onder de vast te stellen richtlijnen van het ondersteuningspakket door de Raad, bij het college van B&W. In het memo van de projectleider wordt de haalbaarheid van het project beoordeeld en wordt in kaart gebracht welke aandachtspunten en knelpunten van toepassing zijn, inclusief de eventueel noodzakelijke (voorgestelde) oplossing hiervoor. Het team financiën van de gemeente Dalfsen vult dit dossier aan met een memo met daarin verwerkt het effect van de specifieke ondersteuning op het weerstandsvermogen van de gemeente Dalfsen. Na dit goedkeuringsproces en voor het daadwerkelijk verstrekken van de ondersteuning wordt er een finale (interne of externe) juridische controle uitgevoerd.

[18] Een nader te benoemen (interne of externe) projectleider.

THE TOUCH OF ENERGY

BIJLAGEN

Bijlage 1: Analyse Beleidsdocumentatie

GEMEENTE DALFSEN

We hebben de volgende vier relevante beleidsdocumenten geanalyseerd.

- de uitvoeringsregels treasury 2020;
- de beleidsregels publieke taak garanties en leningen 2018;
- de uitgangspunten publieke taak garanties en leningen 2018; en
- de financiële verordening 2024.

Na een analyse van deze documenten zijn verschillende aandachtspunten en knelpunten geïdentificeerd die het verstrekken van leningen en garanties onder het ondersteuningspakket belemmeren. Voor deze punten worden oplossingen geboden in de vorm van (beoogde) voorwaarden die binnen de richtlijnen van het pakket kunnen worden overgenomen.

PUBLIEKE TAAK

Het verstrekken van kapitaal aan instellingen en ondernemingen kan uitsluitend plaatsvinden t.b.v. de uitoefening van de publieke taak.

Herkomst

- Uitvoeringsregels Treasury 2020 gemeente Dalfsen;
- Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018; en
- Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.

Knelpunt

- Organisaties mogen geen winstoogmerk hebben.

Achtergrond

Het ondersteuningspakket kan, gezien een eerder raadsbesluit, worden beschouwd als onderdeel van de publieke taak. Op 27 november 2017 [1] heeft de gemeente Dalfsen namelijk geconstateerd dat het ondersteunen van duurzame energieprojecten met een maatschappelijk karakter, toegankelijk voor alle inwoners van Dalfsen (participatie), bijdraagt aan een gezonde en leefbare samenleving en daarom tot de publieke taak behoort.

Daarnaast voldoet het ondersteuningspakket, op het knelpunt "rechtsvorm zonder winstoogmerk" na, aan de criteria voor een publieke taak zoals beschreven in de Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.

De beschreven voorwaarden voor een publieke taak zijn:

1) De aanvrager dient een rechtsvorm **zonder winstoogmerk** te hebben. Het ontbreken van een winstoogmerk is een indicatie voor een publieke taak.

Voor de ontwikkeling en exploitatie van energieprojecten is het essentieel dat de betrokken entiteit een winstoogmerk heeft. Het is simpelweg niet haalbaar om een energieproject te ontwikkelen en realiseren zonder het genereren van winst. Financiers/investeerders zullen uitsluitend een exploitatiefinanciering/investering verstrekken als het project voldoende inkomsten genereert om niet alleen de financieringslasten te dekken, maar ook een overschot creëert. Dit overschot is essentieel om eventuele tegenvallers op te vangen en daarmee het risico voor de financier/investeerder te beperken. De focus kan hierbij liggen op de maatschappelijke bestemming van de gegenereerde winsten, een eis kan zijn dat deze winsten volledig in de omgeving terecht komen. Daarnaast zou eventueel kunnen worden geëist dat de aandeelhouder van het project (van de SPV / de project B.V.) geen winstoogmerk mag hebben (bijvoorbeeld een energiecoöperatie).

Oplossing: De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket te bepalen dat de ondersteunde entiteit (de SPV / de project B.V.) een winstoogmerk mag hebben.

[1] RAADSBESLUIT

2) De aanvraag sluit aan op door de gemeenteraad van Dalfts en vastgestelde prioriteiten, vastgelegd met een specifiek besluit, kadernota, of beleidsplan;

- Zie het Raadsbesluit van 27 november 2017 en de motie ondersteuningspakket energieplannen (zie bijlage 4).

3) Het initiatief of de investering waarvoor een garantie of lening wordt aangevraagd, wordt fysiek in de gemeente Dalfts en gerealiseerd;

- Het energieproject dient in de gemeente Dalfts en te worden ontwikkeld/gerealiseerd.

4) De te financieren zaken moeten essentieel zijn voor het voortbestaan of het in voldoende mate kunnen functioneren van de aanvrager (functionaliteitscriterium).

- Het niet ondersteunen/financieren van de ontwikkeling (en in sommige gevallen realisatie) van de coöperatieve energieprojecten kan ervoor zorgen dat de energievoöperaties geen (noodzakelijke) energieprojecten kunnen ontwikkelen.

5) De te financieren zaken moeten in overwegende mate ten goede komen aan de inwoners van de gemeente Dalfts en.

- Het energieprojecten dient open te staan voor participatie van alle inwoners.

Zekerheden voor lening of garantie

- *Knelpunt*: Een lening of garantie wordt niet verstrekt indien er niet voldoende zekerheid (onderpand) is voor verhaal van rente en aflossing.
- *Herkomst*: Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfts en 2018 en Financiële verordening gemeente Dalfts en 2024.
- *Oplossing*: De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket te bepalen dat er, onder het ondersteuningspakket, leningen en/of garanties verstrekt kunnen worden zonder onderpand (*indien er geen sprake is van een mogelijk onderpand, zie sectie 'Leningen'*). Voor iedere potentiële lening of garantstelling kan worden onderzocht in welke mate en op welke wijze het risico van het ontbreken van onderpand kan worden gecompenseerd.

Lineaire leningen

- *Knelpunt*: De gemeente verstrekt in beginsel alleen lineaire leningen.
- *Herkomst*: Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfts en 2018.
- *Oplossing*: De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket te bepalen dat er, onder het ondersteuningspakket, ook aflossingsvrije leningen met een eindaflossing verstrekt kunnen worden. *Voor het effectief ondersteunen van de ontwikkeling van energieprojecten is een aflossingsvrije lening met een eindlossing (vaak) noodzakelijk (zie sectie 'Leningen')*.

Verzekeringsplicht voor Onderpand

- *Knelpunt*: De aanvrager heeft de verplichting het onderpand in goede staat te houden en te verzekeren.
- *Herkomst*: Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfts en 2018.
- *Oplossing*: De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket te bepalen dat er, onder het ondersteuningspakket, leningen en/of garanties verstrekt kunnen worden zonder onderpand (*indien er geen sprake is van een mogelijk onderpand, zie sectie 'Leningen'*).

Regres bij vernietiging van onderpand

- *Knelpunt*: Verzekeringsgelden dienen bij vernietiging van het onderpand gebruikt te worden voor aflossing van de lening.
- *Herkomst*: Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfts en 2018.
- *Oplossing*: De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket te bepalen dat er, onder het ondersteuningspakket, leningen en/of garanties verstrekt kunnen worden zonder onderpand (*indien er geen sprake is van een mogelijk onderpand, zie sectie 'Leningen'*).

Minimum aanvraagbedrag

- *Knelpunt:* Een aanvraag voor een lening of garantie lager dan €100.000 wordt niet in behandeling genomen.
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- *Oplossing:* De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket te bepalen dat er ondersteuning kan worden verleend van minder dan €100.000 (indien gewenst).

Beschikbare eigen (liquide) middelen

- *Aandachtspunt:* Voorafgaand aan een gemeentelijke lening of borgstelling moeten eigen middelen, subsidies en sponsors maximaal worden benut.
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- In het beoogde aanvraagproces (bijlage 2) is opgenomen dat er geen sprake mag zijn van voldoende beschikbare eigen (liquide) middelen bij de initiatiefnemer/aanvrager.

Beschikbare eigen (liquide) middelen

- *Aandachtspunt:* Verzoeken om leningen worden geweigerd als de betreffende lening zonder onoverkomelijke bezwaren voor de aanvrager door een financiële instelling kan worden verleend.
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- In het beoogde aanvraagproces is opgenomen dat de initiatiefnemer/aanvrager geen financieringsvraag mag indienen die, onder de juiste voorwaarden voor (maximaal) lokaal eigendom, via de markt kan worden aangetrokken.

Staatssteun

- *Aandachtspunt:* De leningsaanvraag wordt getoetst aan regelgeving rondom staatssteun.
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018 en Financiële verordening gemeente Dalfsen 2024.
- Een lening of garantstelling (en iedere vorm van ondersteuning onder het ondersteuningspakket) dient juridisch (ook op staatssteun) te worden getoetst.

Besloten karakter organisaties

- *Aandachtspunt:* Organisaties mogen geen besloten karakter hebben en moeten openstaan voor participatie.
- *Herkomst:* Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket de doelgroep (zie sectie 'Doelgroep') duidelijk vast te stellen.

Lokale energie-initiatieven die in aanmerking (willen) komen voor ondersteuning onder het ondersteuningspakket moeten open te staan voor participatie (financieel en niet financieel) van alle inwoners van Dalfsen.

Publiek belang van projecten

- *Aandachtspunt:* De te financieren zaken moeten in overwegende mate ten goede komen aan de inwoners van de gemeente Dalfsen.
- *Herkomst:* Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- De Raad dient bij het vaststellen van de richtlijnen voor het ondersteuningspakket de doelgroep (zie sectie 'Doelgroep') duidelijk vast te stellen.

Lokale energie-initiatieven die in aanmerking (willen) komen voor ondersteuning onder het ondersteuningspakket moeten open te staan voor participatie (financieel en niet financieel) van alle inwoners van Dalfsen.

Voorkeur voor gemeentegarantie boven gemeentelijke lening

- *Aandachtspunt:* Een gemeentegarantie heeft de voorkeur boven een gemeentelijke lening. Indien een garantie voldoende is, wordt er geen lening door de gemeente verstrekt.
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.

Weerstandvermogen gemeente

- *Aandachtspunt:* Bij het verstrekken van een garantie/geldlening vindt ook een toets plaats aan de financiële mogelijkheden en financiële positie van de gemeente; uitgangspunt hierbij is het op peil houden van de ratio weerstandsvermogen (score minimaal 2), vanuit de actuele begroting van de gemeente;
- *Herkomst:* Uitgangspunten publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- Een toets op het weerstandsvermogen is onderdeel van het beoogde aanvraagproces.

Kostendekking bij lening of garantie

- *Aandachtspunt:* De integrale kosten moeten worden gedekt bij het verstrekken van leningen of garanties. Indien dit niet het geval is, is hiervoor een raadsbesluit vereist.
- *Herkomst:* Financiële verordening gemeente Dalfsen 2024 (en indien van toepassing: de wet Markt & Overheid).

Looptijd van de lening

- *Aandachtspunt:* De looptijd van de lening mag niet langer zijn dan de verwachte technische of economische levensduur van het object.
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- De lening wordt verstrekt t.b.v. de ontwikkeling van een object (het energieproject). Dit object heeft een langere verwachte technische of economische levensduur dan de te verstrekken (ontwikkel) lening.

Financiële positie en prognoses

- *Aandachtspunt:* De financiële positie en prognoses van de aanvrager moeten zodanig zijn dat rente en aflossing betaald kunnen blijven worden.
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.
- De financiële positie en prognose van de aanvrager is voldoende zodra uit de beoordeling van de van de projectleider (zie 'Beoogde aanvraagproces') blijkt dat er zicht is op een haalbaar (realiseerbaar) energieproject. De opgerolde rente, aflossing en potentiële succesfee wordt namelijk (terug)betaald op het moment dat er financial close plaatsvindt.

Toestemming gemeente voor het opnemen van andere financieringsmiddelen

- *Aandachtspunt:* De instelling mag zonder toestemming van de gemeente geen andere financieringsmiddelen opnemen met als sanctie het vervallen van de garantstelling of de lening;
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.

De geoffreerde rente van de aangevraagde lening

- *Aandachtspunt:* De geoffreerde rente van de aangevraagde lening waarvoor de gemeente Dalfsen garant gaat staan, dient in de pas te lopen met de op het moment van de offerte geldende (kapitaal)marktrente;
- *Herkomst:* Beleidsregels publieke taak garanties en leningen gemeente Dalfsen 2018.

Informereren van de Raad

- *Algemeen:* Het college besluit niet over het verstrekken van kapitaal aan instellingen en ondernemingen dan nadat de raad is geïnformeerd over het voornemen en hiertoe in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Bijlage 2: Aanvraagprocedure ondersteuning

HET BEOOGDE AANVRAAGPROCES VOOR DE ONDERSTEUNING VAN DE GEMEENTE DALFSEN

Het mandaat voor het beoordelen van een ondersteuningsaanvraag ligt bij het college van B&W. Deze beoordeling doet het college van B&W op basis van de door de Raad vast te stellen richtlijnen van het ondersteuningspakket.

Het college van B&W wordt naast **de richtlijnen** voorzien van **een aanvraagdossier** van de aanvrager (de initiatiefnemer van het project) begeleid met een **memo van de projectleider** [2] en een **memo van het team financiën** van de gemeente Dalfsen. Na goedkeuring van een ondersteuningsaanvraag, en vóór verstrekking van de ondersteuning, wordt er een finale juridische controle uitgevoerd (intern of extern). Deze definitieve juridische controle vindt plaats na het goedkeuren van de ondersteuning om (eventuele) onnodig juridische kosten te voorkomen.

Memo van de projectleider ondersteuningspakket energieprojecten

De projectleider beoordeelt het aanvraagdossier en voorziet het college B&W van een memo met bevindingen. In dit memo wordt in ieder geval het project op de haalbaarheid beoordeeld en dit wordt gekoppeld aan de risico's van de aangevraagde vorm van ondersteuning. Daarnaast worden de (juridische) knelpunten/aandachtspunten in kaart gebracht, inclusief de eventuele (voorgestelde) noodzakelijke oplossing hiervoor. Het is voor de projectleider mogelijk om de aangevraagde ondersteuning negatief te beoordelen en bijvoorbeeld een alternatieve wijze van ondersteuning voor te stellen. Indien dit het geval is wordt is dit eerst met de aanvrager besproken en krijgt de aanvrager de mogelijkheid om hierover in gesprek te gaan met de projectleider. Een volledig afwijzing door de projectleider wordt met het college van B&W gedeeld in een beknopt memo.

Memo weerstandsvermogen van het finance team

Het aanvraagdossier wordt vervolgens aangevuld met een memo van het team financiën van de gemeente waarin het effect van de ondersteuningsmaatregel op het weerstandsvermogen van de gemeente uiteen wordt gezet.

Juridische controle

Zodra een aanvraag is goedgekeurd, volgt een definitieve (interne of externe) juridische controle op de wijze van ondersteuning.

Het door de aanvrager aan te leveren **dossier** bestaat uit:

- Een gedetailleerde beschrijving van het energieproject, minimaal bestaand uit: de omvang ((piek)vermogen en het aantal hectare grond), een inschatting van de toekomstige energie productie, de tijdslijnen van het project (ontwikkeling/bouw/exploitatie en opruiming) en het effect van het project op de samenleving/directe omgeving.
- Een overzicht van het projectteam, bestaande uit minimaal twee personen, met een duidelijke omschrijving van de rolverdeling en verantwoordelijkheden binnen het team.
- Een plan voor het actief betrekken van de omgeving, waarin wordt uitgelegd hoe omwonenden en belanghebbenden (financieel en niet financieel) kunnen deelnemen aan zowel de ontwikkeling als de exploitatie van het project.
- Een begroting voor de ontwikkelfase (of realisatiefase) van het project en de gewenste vorm van ondersteuning.
- Een financieel overzicht van de aanvrager/initiatiefnemer (en de daarmee verbonden entiteiten) waaruit blijkt dat zij niet beschikken over voldoende eigen middelen om het project (volledig/gedeeltelijk) met eigen geld te ontwikkelen/realiseren.
- Een onderbouwing waaruit blijkt dat er geen passende financieringsmogelijkheid in de markt beschikbaar is die gunstig is voor het behouden/realiseren van het maximaal haalbare lokaal eigendom.

[2] Een nader te benoemen (interne of externe) projectleider voor het ondersteuningspakket energieprojecten.

- Een indicatieve businesscase voor het project, gevalideerd door een externe partij, die voldoende inzicht biedt in de toekomstige haalbaarheid en levensvatbaarheid van het project.
- Een afschrift van de statuten van de aanvrager;
 - Uit deze statuten moet blijken dat het initiatief openstaat voor de participatie van de omgeving en dat de revenuen van projecten terecht komen bij de samenleving.
- Een opgave van de bestuurssamenstelling;
- De jaarrekeningen met balans van de laatste twee boekjaren van de entiteiten binnen de groep (indien mogelijk).
- Eventuele andere bescheiden die de projectleider of het college van B&W op voorhand of na het behandelen van de aanvraag nodig acht om de aanvraag goed te kunnen beoordelen.

Indien bij de aanvraag niet alle gevraagde gegevens worden verstrekt, wordt er een hersteltermijn van vier weken geboden om de gevraagde gegevens alsnog te leveren.

Bijlage 3: Juridische analyse

JURIDISCHE ANALYSE ONDERSTEUNINGSMAATREGELEN

Advies

Van: mrs. Ingrid van den Berge en Mirthe Visser | Nysingh advocaten en notarissen
Aan: de heer T. Mosterman | gemeente Dalfsen
Datum: 2 december 2024
Betreft: Juridische analyse ondersteuningsmogelijkheden van de gemeente Dalfsen voor energieprojecten
Referentie: 249767/MV

Inleiding

1. In dit advies analyseren wij op hoofdlijnen de verschillende ondersteuningsmogelijkheden die de gemeente Dalfsen (hierna: "de Gemeente") voor ogen heeft om de ontwikkeling van lokale energieprojecten te bevorderen.
2. Wij gaan hierbij in op verschillende rechtsgebieden die bij de betreffende ondersteuningsmogelijkheid een rol kunnen spelen. Aan het slot van dit advies merken we kort iets op over de nog in werking te treden Energiewet.
3. In het algemeen merken we alvast het volgende op. In dit advies is getracht om per ondersteuningsmogelijkheid aan te geven welke rechtsgebieden er in ieder geval een rol (kunnen) spelen en welke aandachtspunten daaruit volgen. Natuurlijk dient elke maatregel die de Gemeente neemt op zichzelf te worden beoordeeld en getoetst aan de van toepassing zijde rechtsgebieden. Dit advies is bedoeld om bij deze beoordeling alvast wat handvatten te bieden. In dit advies is dus niet al een uitputtende beoordeling opgenomen.

Verschillende ondersteuningsmaatregelen

1. Het verstrekken van eigen vermogen.

Bijvoorbeeld: de Gemeente als aandeelhouder in een energieproject

- **Aanbestedingsrecht:** geen knelpunten, zolang de Gemeente geen overheidsopdracht (kort samengevat: overeenkomst met in rechte afdwingbare verplichtingen tegen een vergoeding) aan een partij verstrekt. Bij een Europese aanbestedingsplicht is het in ieder geval niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers.
- **Subsidie recht:** geen knelpunten. Dit wordt niet gezien als een subsidie in de zin van artikel 4:21 van de Awb, omdat het verstrekken van eigen vermogen, bijvoorbeeld aandelenkapitaal, niet plaatsvindt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, maar met het oog op alle huidige en toekomstige activiteiten van de vennootschap.
- **Staatssteun:** er is alleen sprake van staatssteun, indien een onderneming een voordeel krijgt. Lokale initiatiefnemers zullen in de meeste gevallen als onderneming moeten worden aangemerkt. Een onderneming is namelijk elke entiteit die goederen of diensten aanbiedt op een markt. Denk bijvoorbeeld aan het opwekken en leveren van energie. De rechtsvorm van de entiteit en of de entiteit een winstoogmerk heeft, doen niet ter zake. Als de initiatiefnemer echter een particulier is die op geen enkele wijze goederen of diensten aanbiedt op een markt, zijn de staatssteunregels niet van toepassing.
 - Er is geen sprake van staatssteun, als de Gemeente geen voordeel geeft aan een partij. Er is geen voordeel als een particuliere investeerder van dezelfde omvang als de Gemeente in de markt dezelfde investering had gedaan. Dit zal aangetoond moeten kunnen worden door de Gemeente. Als er wel een voordeel is, maar dit voordeel bedraagt minder dan € 300.000,- per onderneming gedurende drie belastingjaren, dan is er ook geen sprake van staatssteun.
 - Als staatssteun wel aan de orde is, kan deze mogelijk worden vrijgesteld met een beroep op een vrijstelling uit de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Er staan in de AGV meerdere voorwaarden waaraan de Gemeente in dat geval moet voldoen.

- **WM&O:** alleen als er geen staatssteun is, komt de Wet Markt en Overheid in beeld. De wet bevat vier gedragsregels die de Gemeente in acht moet nemen wanneer zij een economische activiteit verricht, zoals het doen van investeringen. Deze regels houden in dat 1) de Gemeente de integrale kosten van de activiteit in rekening moet brengen bij de afnemer, 2) de Gemeente een overheidsbedrijf niet bevoordeelt boven concurrenten, 3) de Gemeente geen gegevens afkomstig uit publiekrechtelijke bevoegdheden gebruikt voor economische activiteiten, als deze gegevens niet door derden kunnen worden verkregen en 4) niet dezelfde personen betrokken mogen zijn bij een publiekrechtelijke bevoegdheid en de economische activiteit. Bijvoorbeeld: de medewerker van de Gemeente die zich bezighoudt met de investering in een zonnepanelenpark, mag niet ook beslissen of het zonnepanelenpark de benodigde vergunning krijgt. De Gemeente kan onder bepaalde voorwaarden een algemeen belang-besluit nemen. Dan is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.
- **Didam- jurisprudentie** (relevant indien de Gemeente een privaatrechtelijke overeenkomst met een partij sluit): de Gemeente dient de mede-aandeelhouders - tenzij er (op basis van redelijke, objectieve, toetsbare criteria) slechts één serieuze gegadigde is - te selecteren door middel van een transparante mededingingsprocedure. Het is niet toegestaan om deelname aan deze mededingingsprocedure op voorhand te beperken tot alleen lokale initiatiefnemers. Verder valt gelet op de huidige stand van de rechtspraak niet uit te sluiten dat de Gemeente, bij de terbeschikkingstelling van eigen vermogen aan reeds bestaande rechtspersonen, de keuze voor de rechtspersoon ook middels een transparante mededingingsprocedure moet maken.
- **Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido):** deze wet (en daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen) bevat regels over het financieringsbeleid van openbare lichamen, zoals gemeenten. De regels over het financieringsbeleid betreffen onder andere het aangaan van leningen (als crediteur of als debiteur), kasgeldlimieten, de liquiditeits- en schuldpositie, en renterisiconormen. Zo volgt ook uit deze wet dat de Gemeente alleen leningen mag aangaan, middelen mag uitzetten of garanties mag verlenen ten behoeve van de uitoefening van haar publieke taak. Het verstrekken door de Gemeente van eigen vermogen aan een onderneming wordt geacht onder de werking van deze wet te vallen. Er worden geen rechtstreekse eisen gesteld aan de omvang en/of de structuur van een dergelijke deelneming door de Gemeente in de Wet Fido.
- **Treasurystatuut 2020:** de Gemeente beschikt over een Treasurystatuut waarin regels zijn opgenomen met betrekking tot het verstrekken van kapitaal aan instellingen en ondernemingen. In artikel 2 wordt bepaald dat het uitgangspunt is dat geen kapitaal wordt verstrekt, en in de gevallen waarin dit wel gebeurt dit slechts mag nadat de gemeenteraad hierover is gehoord.

2. Verstrekken van een lening aan een initiatiefnemer

- **Aanbestedingsrecht:** geen knelpunten, zolang de Gemeente geen overheidsopdracht (kort samengevat: overeenkomst met in rechte afdwingbare verplichtingen tegen een vergoeding) aan een partij verstrekt. Bij een Europese aanbestedingsplicht is het niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers.
- **Subsidierecht:** er zal sprake zijn van een subsidie in de zin van artikel 4:21, eerste lid van de Awb. Een geldlening is een aanspraak op financiële middelen. Ook aan de andere voorwaarden van artikel 4:21, eerste lid van de Awb wordt voldaan. Praktisch gezien betekent dat dat het college bij besluit een subsidie verleent onder de opschortende voorwaarde van het sluiten van een geldleningsovereenkomst. De geldleningsovereenkomst kwalificeert dan als uitvoeringsovereenkomst in de zin van artikel 4:36 van de Awb.

- Uitgangspunt van de Awb is dat subsidies op basis van een wettelijke grondslag worden verleend (artikel 4:23, eerste lid van de Awb). Dat betekent dat het college van Dalfsen op grond van artikel 3 van de Algemene subsidieverordening Dalfsen 2022 een subsidieregeling moet vaststellen op basis waarvan de subsidies kunnen worden aangevraagd en kunnen worden verleend. In deze subsidieregeling moet worden bepaald voor welke activiteiten subsidie kan worden verleend en ook welke aanvragers een subsidie kunnen indienen, wanneer de aanvraag moet worden ingediend, wat het beschikbare budget is (subsidieplafond) en hoe dit beschikbare budget wordt verdeeld. Het stellen van de voorwaarde dat alleen lokale initiatiefnemers een subsidie mogen aanvragen, is in strijd met het gelijkheidsbeginsel. De Gemeente mag wel bepalen dat de activiteiten ten goede van de Gemeente Dalfsen moeten komen.
- Ook als een lening marktconform is, is sprake van een subsidie. Marktconformiteit speelt geen rol in het subsidierecht, maar wel in het staatssteunrecht.
- **Staatssteun:** er is alleen sprake van staatssteun, indien een onderneming een voordeel krijgt. Lokale initiatiefnemers zullen in de meeste gevallen als onderneming moeten worden aangemerkt. Een onderneming is namelijk elke entiteit die goederen of diensten aanbiedt op een markt. Denk bijvoorbeeld aan het opwekken en leveren van energie. De rechtsvorm van de entiteit en of de entiteit een winsttoegmerk heeft, doen niet ter zake. Als de initiatiefnemer echter een particulier is die op geen enkele wijze goederen of diensten aanbiedt op een markt, zijn de staatssteunregels niet van toepassing.
 - Er is geen sprake van staatssteun, als de Gemeente geen voordeel geeft aan een onderneming. Er is geen voordeel als een particuliere kredietverstrekker in de markteconomie een lening onder dezelfde marktvoorwaarden had gegeven aan de betreffende initiatiefnemer. Oftewel: als de lening volledig marktconform is. Dit zal aangetoond moeten kunnen worden door de Gemeente. Relevante factoren zijn bijvoorbeeld de rente, aflossingsvoorwaarden en looptijd van de lening. Als er wel een voordeel is, maar dit voordeel bedraagt minder dan € 300.000,- per onderneming gedurende drie belastingjaren, dan is er ook geen sprake van staatssteun.
 - Als staatssteun wel aan de orde is, kan deze mogelijk worden vrijgesteld met een beroep op een vrijstelling uit de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Bijvoorbeeld: Steun ter bevordering van energiestatatiecontracten (artikel 38). Er staan in de AGVV meerdere voorwaarden waaraan de Gemeente in dat geval moet voldoen.
- **WM&O:** alleen als er geen staatssteun is, komt de Wet Markt en Overheid in beeld. De wet bevat vier gedragsregels die de Gemeente in acht moet nemen wanneer zij een economische activiteit verricht, zoals het verstrekken van leningen. Deze regels houden in dat 1) de Gemeente de integrale kosten van het verstrekken van de lening in rekening moet brengen bij de afnemer, 2) de Gemeente een overheidsbedrijf niet bevoordeelt boven concurrenten, 3) de Gemeente geen gegevens afkomstig uit publiekrechtelijke bevoegdheden gebruikt voor economische activiteiten, als deze gegevens niet door derden kunnen worden verkregen en 4) niet dezelfde personen betrokken mogen zijn bij een publiekrechtelijke bevoegdheid en de economische activiteit. Bijvoorbeeld: de medewerker van de Gemeente die zich bezighoudt met de lening aan de exploitant van een zonnepanelenpark, mag niet ook beslissen of het zonnepanelenpark de benodigde vergunning krijgt. De Gemeente kan onder bepaalde voorwaarden een algemeen belang-besluit nemen. Dan is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.
- **Wet Fido, Besluit Leningvoorwaarden Decentrale Overheden en Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden:** naast de algemene vereiste dat de lening moet worden verstrekt in het kader van de uitoefening van haar publieke taak, gelden voor door de Gemeente gesloten leningen nog aparte vereisten. Zo bevat het Besluit aanwijzingen voor de munteenheid van de lening, en verbiedt het de indexatie van de hoofdsom van de lening en het sluiten van leningen om een hoger rendement te genereren. De Regeling verbiedt het aangaan van leningsovereenkomsten met het doel hogere rendementen te behalen.

- **Treasurystatuut 2020:** uit artikel 1 volgt dat terzake de verstrekking van leningen zoveel mogelijk zekerheden moeten worden gesteld en het college de raad tijdig informeert wanneer leningen worden verstrekt.

3. Verstrekken van een garantie aan een initiatiefnemer

- **Aanbestedingsrecht:** geen knelpunten, zolang de Gemeente geen overheidsopdracht (kort samengevat: overeenkomst met in rechte afdwingbare verplichtingen tegen een vergoeding) aan een partij verstrekt. Bij een Europese aanbestedingsplicht is het in ieder geval niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers.
- **Subsidierecht:** er zal sprake zijn van een subsidie in de zin van artikel 4:21, eerste lid van de Awb. Een garantie is een aanspraak op financiële middelen. Ook aan de andere voorwaarden van artikel 4:21, eerste lid van de Awb wordt voldaan. Praktisch gezien betekent dat dat het college bij besluit een subsidie verleent onder de opschortende voorwaarde van het sluiten van een garantstellingsovereenkomst. Deze kwalificeert dan als uitvoeringsovereenkomst in de zin van artikel 4:36 van de Awb.
 - Uitgangspunt van de Awb is dat subsidies op basis van een wettelijke grondslag worden verleend (artikel 4:23, eerste lid van de Awb). Dat betekent dat het college van Dalfsen op grond van artikel 3 van de Algemene subsidieverordening Dalfsen 2022 een subsidieregeling moet vaststellen op basis waarvan de subsidies kunnen worden aangevraagd en kunnen worden verleend. In deze subsidieregeling moet worden bepaald voor welke activiteiten subsidie kan worden verleend en ook welke aanvragers een subsidie kunnen indienen, wanneer de aanvraag moet worden ingediend, wat het beschikbare budget is (subsidieplafond) en hoe dit beschikbare budget wordt verdeeld. Het stellen van de voorwaarde dat alleen lokale initiatiefnemers een subsidie mogen aanvragen, is in strijd met het gelijkheidsbeginsel. De Gemeente mag wel bepalen dat de activiteiten ten goede van de Gemeente Dalfsen moeten komen.
- **Staatssteun:** er is alleen sprake van staatssteun, indien een onderneming een voordeel krijgt. Lokale initiatiefnemers zullen in de meeste gevallen als onderneming moeten worden aangemerkt. Een onderneming is namelijk elke entiteit die goederen of diensten aanbiedt op een markt. Denk bijvoorbeeld aan het opwekken en leveren van energie. De rechtsvorm van de entiteit en of de entiteit een winsttoegmerk heeft, doen niet ter zake. Als de initiatiefnemer echter een particulier is die op geen enkele wijze goederen of diensten aanbiedt op een markt, zijn de staatssteunregels niet van toepassing.
 - Er is geen sprake van staatssteun, als de Gemeente geen voordeel geeft aan een partij. Voor wat betreft een garantiestelling, geldt dat het voordeel daarvan is dat het daaraan verbonden risico door de Gemeente wordt gedragen. Normaal gesproken staat daartegenover dat een passende premie wordt vergoed. Als de Gemeente daarvan af ziet of een lagere premie bedingt, vormt dat een voordeel voor de initiatiefnemer. Ook zou het voordeel kunnen bestaan uit het feit dat de initiatiefnemer juist door de garantstelling door de Gemeente een lening bij derden kan afsluiten, terwijl de initiatiefnemer dat anders niet, of slechts tegen minder gunstige voorwaarden, had gekund. Ook daarin schuilt een voordeel. Dat er geen voordeel wordt verleend, zal aangetoond moeten kunnen worden door de Gemeente, bijvoorbeeld doordat de garantie marktconform is. Bij de beoordeling of een garantstelling door de gemeente marktconform is, spelen er meerdere elementen een rol. Dit zal per geval moeten worden beoordeeld. Relevante omstandigheden zijn bijvoorbeeld: wat voor premie zou een kredietverstrekker in de markt vragen voor de garantstelling? Zou een kredietverstrekker in de markt wel voor 100% garant willen staan? Hoeveel eigen vermogen heeft de lener? Aan de hand van alle relevante omstandigheden kan worden berekend of de garantstelling door de gemeente marktconform is, of dat de lener een voordeel krijgt doordat de gemeente garant staat. Als de garantstelling marktconform is, wordt aan één voor de voorwaarden voor staatssteun niet voldaan.

- Als er wel sprake is van een voordeel, is mogelijk sprake van staatssteun. Als er wel een voordeel is, maar dit voordeel bedraagt minder dan € 300.000,- per onderneming gedurende drie belastingjaren, dan is er ook geen sprake van staatssteun.
 - Staatssteun hoeft verder niet altijd ontoelaatbaar te zijn. Mogelijk kan een beroep worden gedaan op de AGW. Een van de vrijstellingen die in dit kader mogelijk soelaas zou kunnen bieden, is de vrijstelling in art. 21 van de AGW: risicofinancieringssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen. Let op: een van de voorwaarden om een beroep te doen op deze vrijstelling, is dat de gemeente voor maximaal 80% van de lening garant staat.
 - Als een vrijstelling geen haalbare kaart is, kan de gemeente de steun melden aan de Europese Commissie. Nadeel is dat dit traject langer duurt en dat op goedkeuring van de Europese Commissie moet worden gewacht, voordat de gemeente garant mag gaan staan. Om in te schatten of goedkeuring van de steun reëel is, heeft de Europese Commissie richtsnoeren opgesteld. Ook in dit kader is een relevante factor voor welk percentage van de lening de gemeente garant staat: door de Europese Commissie wordt 80% als uitgangspunt genomen en in ieder geval mag de garantstelling niet meer dan 90% zijn.
- **WM&O:** alleen als er geen staatssteun is, komt de Wet Markt en Overheid in beeld. De wet bevat vier gedragsregels die de Gemeente in acht moet nemen wanneer zij een economische activiteit verricht, zoals het garantstellen voor leningen. Deze regels houden in dat 1) de Gemeente de integrale kosten van de garantstelling in rekening moet brengen bij de afnemer, 2) de Gemeente een overheidsbedrijf niet bevoordeelt boven concurrenten, 3) de Gemeente geen gegevens afkomstig uit publiekrechtelijke bevoegdheden gebruikt voor economische activiteiten, als deze gegevens niet door derden kunnen worden verkregen en 4) niet dezelfde personen betrokken mogen zijn bij een publiekrechtelijke bevoegdheid en de economische activiteit. De Gemeente kan onder bepaalde voorwaarden een algemeen belang-besluit nemen. Dan is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.
 - **Wet Fido en Besluit Leningvoorwaarden Decentrale Overheden:** naast de algemene vereiste dat de garantie moet worden verstrekt in het kader van de uitoefening van haar publieke taak, gelden voor door de Gemeente verstrekte garanties dezelfde vereisten als die worden gesteld ten aanzien van door de Gemeente te verstrekken leningen (zie hierboven).
 - **Treasurystatuut 2020:** uit artikel 1 volgt dat terzake de verstrekking van garanties zoveel mogelijk zekerheden moeten worden gesteld en het college de raad tijdig informeert wanneer garanties worden afgegeven.

4. Verstrekken van een subsidie aan een initiatiefnemer

- **Aanbestedingsrecht:** geen knelpunten, zolang de Gemeente geen overheidsopdracht (kort samengevat: overeenkomst met in rechte afdwingbare verplichtingen tegen een vergoeding) aan een partij verstrekt. NB: als in de subsidiebeschikking en/of uitvoeringsovereenkomst dus toch een overheidsopdracht zit vervat moet aan het aanbestedingsrecht worden getoetst. Bij een Europese aanbestedingsplicht is het in ieder geval niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers.
- **Subsidierecht:** uitgangspunt van de Awb is dat subsidies op basis van een wettelijke grondslag worden verleend (artikel 4:23, eerste lid van de Awb). Dat betekent dat het college van Dalfsen op grond van artikel 3 van de Algemene subsidieverordening Dalfsen 2022 een subsidieregeling moet vaststellen op basis waarvan de subsidies kunnen worden aangevraagd en kunnen worden verleend. In deze subsidieregeling moet worden bepaald voor welke activiteiten subsidie kan worden verleend en ook welke aanvragers een subsidie kunnen indienen, wanneer de aanvraag moet worden ingediend, wat het beschikbare budget is (subsidieplafond) en hoe dit beschikbare budget wordt verdeeld. Het stellen van de voorwaarde dat alleen lokale initiatiefnemers een subsidie mogen aanvragen, is in strijd met het gelijkheidsbeginsel. De Gemeente mag wel bepalen dat de activiteiten ten goede van de Gemeente Dalfsen moeten komen.

- **Staatssteun:** er is alleen sprake van staatssteun, indien een onderneming een voordeel krijgt. Lokale initiatiefnemers zullen in de meeste gevallen als onderneming moeten worden aangemerkt. Een onderneming is namelijk elke entiteit die goederen of diensten aanbiedt op een markt. Denk bijvoorbeeld aan het opwekken en leveren van energie. De rechtsvorm van de entiteit en of de entiteit een winstoogmerk heeft, doen niet ter zake. Als de initiatiefnemer echter een particulier is die op geen enkele wijze goederen of diensten aanbiedt op een markt, zijn de staatssteunregels niet van toepassing.
 - Er is geen sprake van staatssteun, als de steun geen interstatelijk effect heeft. Als de subsidie minder is dan € 300.000 en dit is de enige steun is die de initiatiefnemer gedurende 3 belastingjaren ontvangt, dan ontbreekt het interstatelijk effect en is dus van staatssteun geen sprake.
 - Een hoger bedrag aan subsidie zal naar verwachting staatssteun opleveren. Deze staatssteun kan mogelijk worden vrijgesteld met een beroep op een vrijstelling uit de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Bijvoorbeeld: de vrijstelling voor exploitatiesteun ter bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen en van hernieuwbare waterstof in kleine projecten en hernieuwbare-energiegemeenschappen (artikel 43). Er staan in de AGVV meerdere voorwaarden waaraan de Gemeente in dat geval moet voldoen.
- **WM&O:** de gedragsregels uit de Wet Markt en Overheid gelden niet als de Gemeente alleen een subsidie verleent. Het verlenen van een subsidie is namelijk geen economische activiteit.
- **Wet Fido en bijbehorende regelgeving:** geen aandachtspunten.
- **Treasurystatuut 2020:** geen aandachtspunten.

5. Ondersteuning door het beschikbaar stellen van interne/externe specialisten

Interne specialisten van de Gemeente. Externe specialisten op kosten van de Gemeente.

- **Aanbestedingsrecht:** indien specialist(en) worden ingehuurd moet aan de aanbestedingsregels worden getoetst; is sprake van een overheidsopdracht onder bezwarende titel: overeenkomst met in rechte afdwingbare verplichtingen tegen een vergoeding) aan een partij (drempelbedrag € .000 vanaf 1 januari 2024). Bij een Europese aanbestedingsplicht is het in ieder geval niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers.
- **Staatssteun:** er is alleen sprake van staatssteun, indien een onderneming een voordeel krijgt. Lokale initiatiefnemers zullen in de meeste gevallen als onderneming moeten worden aangemerkt. Een onderneming is namelijk elke entiteit die goederen of diensten aanbiedt op een markt. Denk bijvoorbeeld aan het opwekken en leveren van energie. De rechtsvorm van de entiteit en of de entiteit een winstoogmerk heeft, doen niet ter zake. Als de initiatiefnemer echter een particulier is die op geen enkele wijze goederen of diensten aanbiedt op een markt, zijn de staatssteunregels niet van toepassing.
 - Er is geen sprake van staatssteun, als de initiatiefnemer geen voordeel ontvangt door de interne specialisten van de Gemeente. Bijvoorbeeld als de initiatiefnemer een marktconforme vergoeding voor de interne specialisten betaalt. De initiatiefnemer had in een marktsituatie namelijk ook moeten betalen voor de inhuur van specialisten. Als er wel een voordeel is, maar dit voordeel is minder dan € 300.000,- per onderneming gedurende drie belastingjaren, dan is er ook geen sprake van staatssteun.
 - Voor de externe specialisten geldt hetzelfde. Het voordeel bestaat uit de kosten die de Gemeente voor haar rekening neemt, die de initiatiefnemer zonder tussenkomst van de Gemeente had moeten betalen. Als er wel een voordeel is, maar dit voordeel is minder dan € 300.000,- per onderneming gedurende drie belastingjaren, dan is er ook geen sprake van staatssteun.

- Als staatssteun wel aan de orde is, kan deze mogelijk worden vrijgesteld met een beroep op een vrijstelling uit de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Bijvoorbeeld: de vrijstelling voor steun voor studies of consultancydiensten inzake milieubescherming en energithema's (artikel 49). Er staan in de AGVV meerdere voorwaarden waaraan de Gemeente in dat geval moet voldoen.
- **WM&O:** alleen als er geen staatssteun is, komt de Wet Markt en Overheid in beeld. De wet bevat vier gedragsregels die de Gemeente in acht moet nemen wanneer zij een economische activiteit verricht, zoals het terbeschikkingstellen van personeel. Deze regels houden in dat 1) de Gemeente de integrale kosten van de terbeschikkingstelling in rekening moet brengen bij de afnemer, 2) de Gemeente een overheidsbedrijf niet bevoordeelt boven concurrenten, 3) de Gemeente geen gegevens afkomstig uit publiekrechtelijke bevoegdheden gebruikt voor economische activiteiten, als deze gegevens niet door derden kunnen worden verkregen en 4) niet dezelfde personen betrokken mogen zijn bij een publiekrechtelijke bevoegdheid en de economische activiteit. Bijvoorbeeld: de interne specialist die de haalbaarheid van een bepaald energieproject gaat onderzoeken, mag daarna niet betrokken zijn bij de verlening van de vergunning voor dat project. De Gemeente kan onder bepaalde voorwaarden een algemeen belang-besluit nemen. Dan is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.
- **Wet Fido en bijbehorende regelgeving:** geen aandachtspunten.
- **Treasurystatuut 2020:** geen aandachtspunten.

6. Het verlagen en/of uitstellen van leges voor initiatiefnemers

- **Aanbestedingsrecht:** geen knelpunten, zolang de Gemeente geen overheidsopdracht (kort samengevat: overeenkomst met in rechte afdwingbare verplichtingen tegen een vergoeding) aan een partij verstrekt. NB: het verlagen en/of uitstellen van leges kan wel als een bezwarende titel worden beschouwd. Maar als er geen verplichtingen worden opgelegd aan de initiatiefnemers die in rechte afdwingbaar zijn is geen sprake van een overheidsopdracht. Bij een Europese aanbestedingsplicht is het in ieder geval niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers.
- **Staatssteun:** het verlagen of uitstellen van de leges kan staatssteun zijn.
 - Er is alleen sprake van staatssteun, indien een onderneming een voordeel krijgt. Lokale initiatiefnemers zullen in de meeste gevallen als onderneming moeten worden aangemerkt. Een onderneming is namelijk elke entiteit die goederen of diensten aanbiedt op een markt. Denk bijvoorbeeld aan het opwekken en leveren van energie. De rechtsvorm van de entiteit en of de entiteit een winsttoogmerk heeft, doen niet ter zake. Als de initiatiefnemer echter een particulier is die op geen enkele wijze goederen of diensten aanbiedt op een markt, zijn de staatssteunregels niet van toepassing.
 - Wanneer het voordeel, dat met het verlagen van de leges gepaard gaat, maximaal € 300.000,- bedraagt over drie belastingjaren, is van staatssteun geen sprake. Het voordeel van het uitstellen van de leges kan worden berekend door te kijken naar wat de initiatiefnemer zou moeten betalen als de leges op tijd zouden zijn voldaan. De initiatiefnemer is rente verschuldigd over de periode tussen dat moment en het moment van de daadwerkelijke betaling.
- **WM&O:** het vragen van leges (en deze verlagen en/of uitstellen) is geen economische activiteit. De Wet Markt en Overheid speelt daardoor geen rol.

- **Algemeen bestuursrecht:** het verlagen of uitstellen van de leges moet overeenkomstig de Legesverordening Dalfsen 2024 plaatsvinden. Specifiek aandachtspunt bij het verlagen van leges is de Tarieventabel bij de Legesverordening. Verlaging van de leges voor een individueel geval is niet mogelijk: er moet in de Legesverordening zijn bepaald of verlaging van de leges voor het betreffende project mogelijk is. Bij het uitstellen van leges verdient art. 4:101 Awb aandacht: over de termijn van uitstel is wettelijke rente verschuldigd door de initiatiefnemer, tenzij bij het uitstel anders is bepaald.
- **Wet Fido en bijbehorende regelgeving:** geen aandachtspunten.
- **Treasurystatuut 2020:** geen aandachtspunten.

7. Het afsluiten van een Power Purchase Agreement (PPA) met toekomstige energieprojecten

Hierbij is voor de Gemeente essentieel dat deze maatregel enkel betrekking heeft op de afname van stroom en niet de bouw van een project zelf. De overeenkomst moet dus beperkt blijven tot een leveringsovereenkomst.

- **Aanbestedingsrecht:** het afsluiten van een PPA voor stroom moet (Europees/openbaar) worden aanbesteed zodra drempelbedragen worden overschreden. De Gemeente kan dus niet vooraf voor één project kiezen. Bij een Europese aanbestedingsplicht is het verder niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers. Ook staat het op gespannen voet met artikel 2.76 Aanbestedingswet 2012 om als eis in de aanbestedingsstukken op te nemen dat de stroom lokaal moet zijn opgewekt. Immers: op basis van dit artikel mogen er in beginsel geen eisen aan de herkomst van een product worden gesteld. De Gemeente kan er wel zonder meer voor kiezen om de omstandigheid dat de energie lokaal geproduceerd is, hoger te laten scoren in het kader van de gunningscriteria. Zo wordt de kans vergroot dat de opdracht aan een lokale initiatiefnemer wordt gegund. Een andere wijze waarop de Gemeente mogelijk de kans kan vergroten dat stroom van lokale ondernemers wordt afgenomen, is de instelling van een Dynamisch Aankoopstelsel ("DAS") in de zin van art. 2.48 Aanbestedingswet 2012. Het bevorderen van lokale duurzame energie kan mogelijk ook door het vragen van garanties.
- **Staatssteun:** wanneer de Gemeente marktconforme afspraken maakt in een PPA, zal van staatssteun waarschijnlijk geen sprake zijn. Het organiseren van een aanbestedingsprocedure is een wijze waarop de marktconformiteit van de PPA kan worden aangetoond.
- **WM&O:** de Gemeente verricht hier niet zelf een economische activiteit. De Gemeente biedt immers geen goederen of diensten aan op de markt, maar koopt zelf in. Daarom speelt de Wet Markt en Overheid geen rol.
- **Wet Fido en bijbehorende regelgeving:** geen aandachtspunten.
- **Treasurystatuut 2020:** geen aandachtspunten.

8. Het faciliteren van specifieke onderdelen van een energieproject

Bijvoorbeeld het realiseren van een netaansluiting of het uitkopen van bedrijfsruimte om ruimte te creëren voor een energieproject.

- **Aanbestedingsrecht:** bij het faciliteren van bijvoorbeeld een netaansluiting of andere onderdelen kan een (Europese) aanbestedingsplicht gelden. Dit is per casus verschillend en dient te worden onderzocht. Doorslaggevend is of de Gemeente een aanbestedingsplichtige overheidsopdracht gunt aan een bepaalde partij. Deze opdracht dient aanbesteed te worden. Bij een Europese aanbestedingsplicht is het niet mogelijk om deelname aan de aanbestedingsprocedure te beperken tot lokale initiatiefnemers.

- **Staatssteun:** dit zal per casus verschillend zijn. Doorslaggevend zal naar verwachting zijn of de Gemeente aan een initiatiefnemer een niet-marktconform voordeel verstrekt waardoor de mededinging wordt vervalst. Bijvoorbeeld: wanneer de Gemeente een netaansluiting realiseert voor een initiatiefnemer zonder dat de initiatiefnemer daarvoor hoeft te betalen, terwijl een marktdeelnemer dit niet zou hebben gedaan zonder daar betaling voor te vragen. Een ander voorbeeld: wanneer de Gemeente geen marktconforme prijs betaalt voor de koop van bedrijfsruimte.
- **WM&O:** de Wet Markt en Overheid komt alleen in beeld als er geen staatssteun is en de Gemeente zelf een economische activiteit verricht. De wet bevat vier gedragsregels die de Gemeente in acht moet nemen wanneer zij een economische activiteit verricht. Deze regels houden in dat 1) de Gemeente de integrale kosten van de terbeschikkingstelling in rekening moet brengen bij de afnemer, 2) de Gemeente een overheidsbedrijf niet bevoordeelt boven concurrenten, 3) de Gemeente geen gegevens afkomstig uit publiekrechtelijke bevoegdheden gebruikt voor economische activiteiten, als deze gegevens niet door derden kunnen worden verkregen en 4) niet dezelfde personen betrokken mogen zijn bij een publiekrechtelijke bevoegdheid en de economische activiteit. Bijvoorbeeld: de interne specialist die de haalbaarheid van een bepaald energieproject gaat onderzoeken, mag daarna niet betrokken zijn bij de verlening van de vergunning voor dat project. De Gemeente kan onder bepaalde voorwaarden een algemeen belang-besluit nemen. Dan is de Wet Markt en Overheid niet van toepassing.
- **Didam-jurisprudentie:** het Didam-arrest vereist dat de Gemeente bijvoorbeeld een gerealiseerde netaansluiting (in eigendom van de Gemeente) beschikbaar stelt via een open en transparant proces met gelijke kansen voor alle geïnteresseerde partijen. Bij toewijzing moet de Gemeente werken met objectieve, redelijke en toetsbare criteria. Het is niet toegestaan om deelname aan deze mededingingsprocedure op voorhand te beperken tot alleen lokale initiatiefnemers. Als op basis van de criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt, dient de Gemeente zijn voornemen tot verkoop tijdig voorafgaand aan de verkoop op zodanige wijze bekend te maken dat een ieder daarvan kennis kan nemen, waarbij de Gemeente dient te motiveren waarom naar zijn oordeel op grond van de hiervoor bedoelde criteria bij voorbaat vaststaat of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat er slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt.
- **Wet Fido en bijbehorende regelgeving:** geen aandachtspunten.
- **Treasurystatuut 2020:** geen aandachtspunten.

Over de (aankomende) Energiewet

De Energiewet beoogt de energietransitie te stimuleren en biedt meer rechten en bescherming aan onder meer huishoudens, zelfstandigen en kleine bedrijven dan de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet. De wet bevat geen bepaling die bijvoorbeeld bepaalde opdrachten (of concessies) of transacties/verkoop voorbehoudt aan lokale energiegemeenschappen. In de memorie van toelichting wordt expliciet benoemd dat een energiegemeenschap op grond van het wetsvoorstel geen specifieke rechten krijgt toegekend. Wel bevat de wet een bepaling (art. 2.4) die een Gemeente in staat stelt om met andere partijen een energiegemeenschap op te richten en om de zeggenschap zelfs te beperken tot lokale partijen (art. 2.4 lid 2).

Er is kennelijk aandacht voor de mogelijkheid lokale partijen een bevoorrechte positie te geven in energiegemeenschappen. Wij menen dat de Didam-jurisprudentie dan nog steeds moet worden gevolgd. Wellicht dat een redeneerlijn volgens de objectieve, redelijke en toetsbare criteria denkbaar is, op grond waarvan kan worden betoogd dat de lokale partijen als enige serieuze gegadigden kwalificeren om deel te nemen in de betreffende energiegemeenschap.

Bijlage 4: Motie ondersteuningspakket energieprojecten

Motie Ondersteuningspakket energieplannen

Raadsvergadering 10 juni 2024

Ondergetekenden, leden van de raad van de gemeente Dalfsen, dienen de volgende motie in:

gehoord de beraadslagingen over de voortgang lokaal energiebedrijf.

overwegende dat:

- Het college heeft geadviseerd om niet over te gaan tot de oprichting van een Dalfser Energiebedrijf;
- Het college de resterende energieopgave vanuit een activerende rol wil realiseren door middel van een nader te concretiseren ondersteuningspakket;
- Het nu niet duidelijk is hoe onze inwoners gaan profiteren van het opwekken van duurzame energie;
- Het risico bestaat dat partijen van buiten Dalfsen het heft in handen gaan nemen.

spreekt uit dat:

- Zo snel mogelijk duidelijk moet worden hoe het college het ondersteuningspakket wil vormgeven;
- De resultaten van het onderzoek naar de oprichting van een energiebedrijf hierbij kunnen helpen;
- Inbreng en nauwe afstemming met de Dorpen van Morgen hierbij een pré is.

verzoekt het college:

- Om voor 2025 en/of uiterlijk voorafgaand aan de definitieve plannen voor Dalfserveld West met een passend ondersteuningspakket te komen;
- Dit pakket zo vorm te geven dat dit ook van toepassing kan zijn op eventuele andere (grotere en kleinere) energieplannen en -initiatieven binnen de gemeente;
- Hierbij optimaal gebruik te maken van de kennis, kunde en netwerk van de Dorpen van Morgen;

de indieners,

Wim Prinsse
CDA

Jolande Upper
GB